MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PREVENCIA KRIMINALITY

CENTRUM KOMUNITNÉHO ORGANIZOVANIA

PRIESKUM VEREJNEJ MIENKY

SUBJEKTÍVNE VNÍMANIE BEZPEČIA

OBYVATEĽMI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2021

odbor prevencie kriminality
kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky

1. Úvod

Prieskum verejnej mienky zameraný na subjektívne vnímanie bezpečia obyvateľmi Slovenskej republiky bol realizovaný odborom prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „OPK KMV SR") v súlade s *„Koncepciou boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024*" prijatou uznesením vlády Slovenskej republiky č. 22 z 13. januára 2021.

Prieskum bol realizovaný na reprezentatívnej vzorke n = 1000 v období od 6. do 17. decembra 2021 na celom území SR spoločnosťou ZEBRA EVENT, s. r. o.[1] metódou zberu dát telefonickým prieskumom verejnej mienky (CATI). Cieľovou skupinou bola dospelá populácia od osemnásť rokov. V rámci telefonického prieskumu respondenti okrem základných demografických otázok odpovedali na pätnásť tematických otázok (*Príloha 1*) vypracovaných odborníkmi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a Centra komunitného organizovania. Nakoľko zastúpenie jednotlivých skupín obyvateľstva podľa pohlavia, veku, bydliska nebolo vyrovnané (viď. Kapitolu 2 nižšie), tento fakt bol vo všetkých výstupoch prieskumu zohľadnený, a teda nižšie uvedené údaje predstavujú porovnania proporčných podielov jednotlivých odpovedí respondentov v zmysle konkrétnych demografických kategórií. Samostatné vyhodnotenia odpovedí sú chronologicky usporiadané v Kapitole 3 tak, ako boli respondentom ukladané.

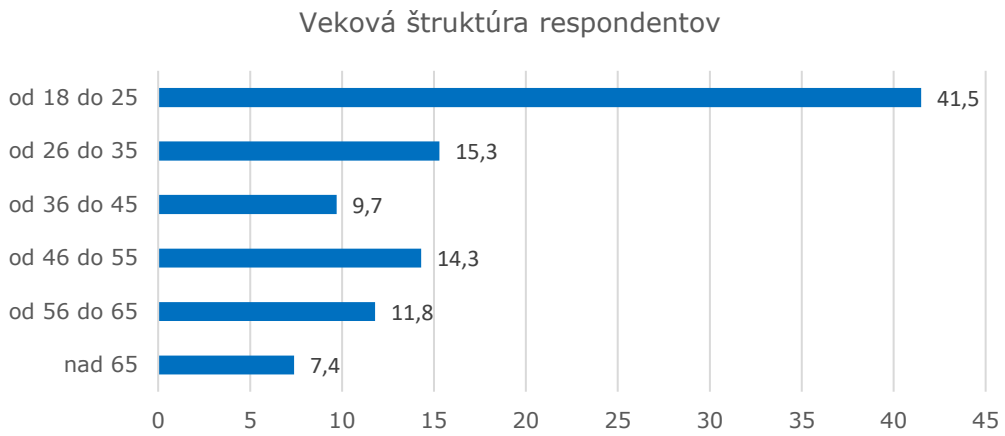
2. Demografická štruktúra respondentov

V úvode telefonického rozhovoru každý z respondentov odpovedal na otázky, v rámci ktorých sa zisťoval ich vek, pohlavie, miesto bydliska a či majú alebo nemajú účet na sociálnej sieti (akejkoľvek bez potreby identifikácie). Skladba respondentov bola nasledovná:

a. Vek

Najpočetnejšiu skupinu obyvateľstva predstavujúcu 41,5 % (415 respondentov), ktorá sa na prieskume zúčastnila, tvorili osoby v rozpätí od 18 do 25 rokov. Nasledovala veková skupina 26 až 35 rokov predstavujúca 15,3 % respondentov (153 osôb), veková skupina 46 až 55 rokov tvoriaca 14,3 % z opýtaných (143 osôb), veková skupina 56 až 65 rokov predstavujúca 11,8 % (118 osôb) a veková skupina 36 až 45 rokov tvorila 9,7 % (97 osôb) zo štruktúry opýtaných. Najmenej zastúpenú vekovú skupinu predstavovali seniori nad 65 rokov, a to konkrétne 7,4 % (74 osôb) zo zúčastnených respondentov.

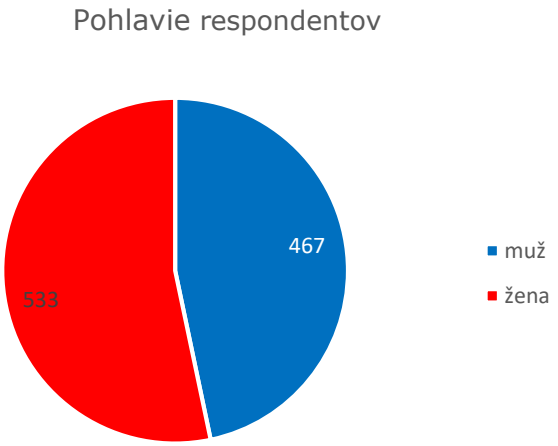
[1] Prieskum verejnej mienky bol realizovaný na základe výzvy KM-OPK2-2021/004175-005 zverejnenej v období od 25. novembra 2021 do 1. decembra 2021 na webovom sídle MV SR.

Graf 1: Veková štruktúra respondentov

b. Pohlavie

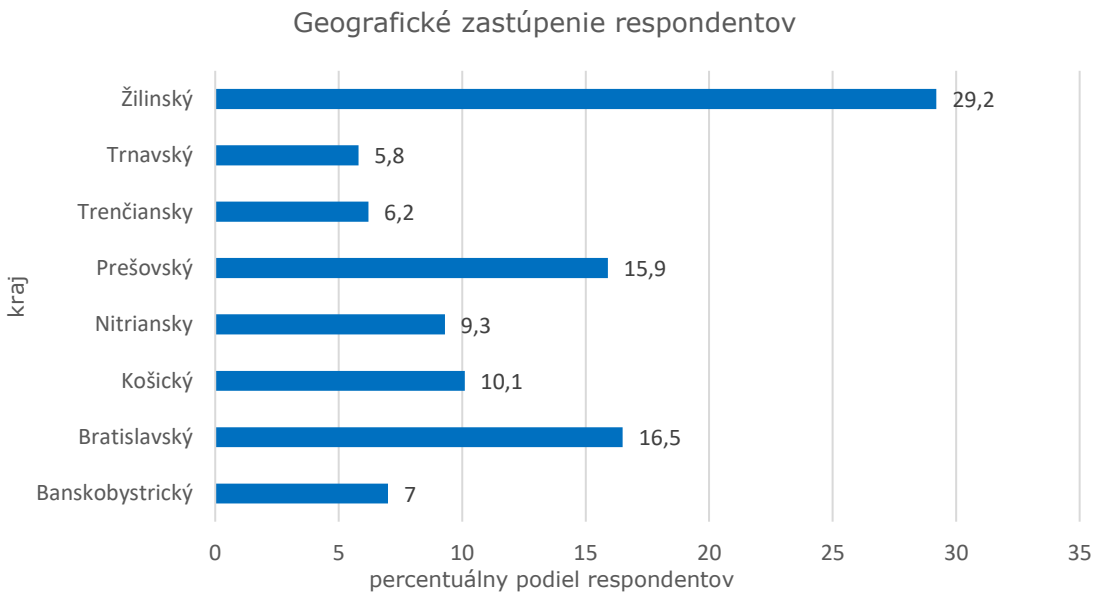
Zastúpenie mužov a žien v prieskume verejnej mienky bolo pomerne vyrovnané. Ženy tvorili celkovo 53,3 % a muži 46,7 % zúčastnených.

Graf 2: Pohlavie respondentov

c. Geografické zastúpenie krajov SR

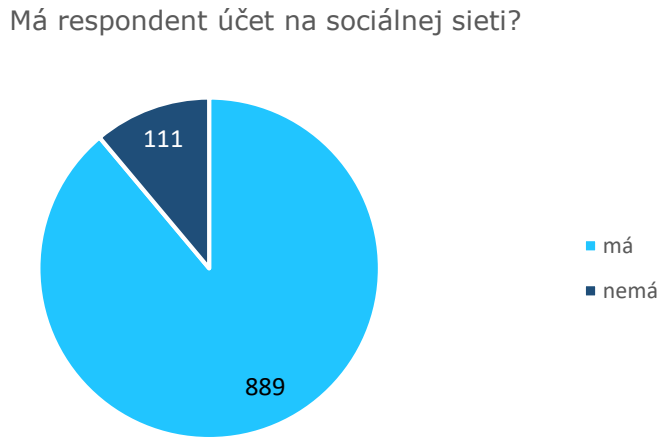
V prieskume boli najpočetnejšie zastúpení obyvatelia Žilinského kraja (29,2 %), po nich nasledovali obyvatelia Bratislavského (16,5 %) a Prešovského kraja (15,9 %). Najmenej respondentov pochádzalo z Trenčianskeho (6,2 %) a Trnavského kraja (5,8 %).

Graf 3: Geografická distribúcia respondentov naprieč krajmi SR

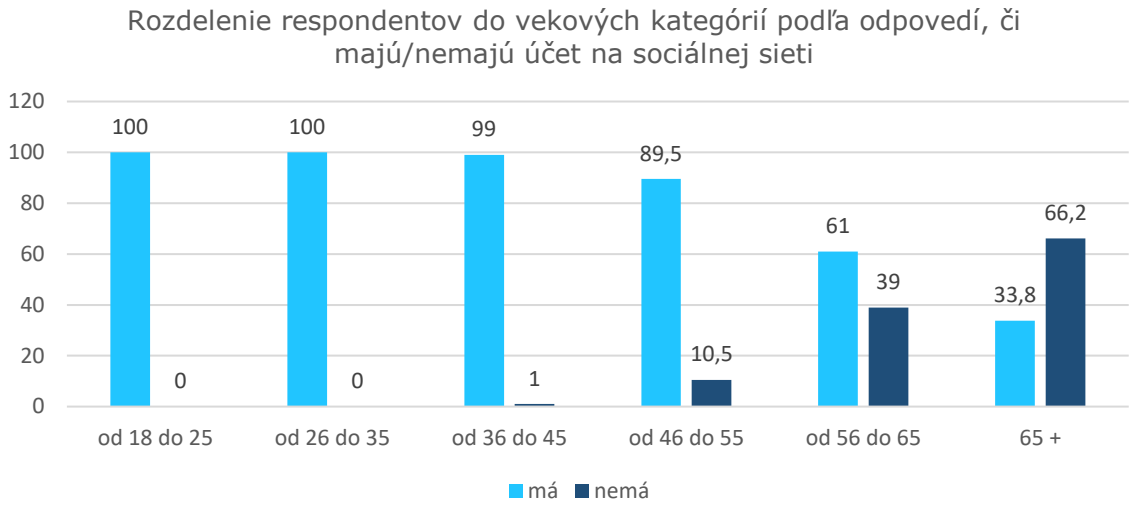
d. Účet na sociálnej sieti

Nakoľko otázky prieskumu zamerané na subjektívne vnímanie bezpečia obyvateľmi SR sa týkali aj sociálnych sietí a ich vplyvu na vnímanie pocitov strachu, nenávisti či nenávistných prejavov, respondenti odpovedali aj na otázku, či majú alebo nemajú účet na sociálnej sieti (bez ďalšej potreby špecifikácie, o aký typ sociálnej siete ide). Respondenti v drvivej väčšine (88,9 %) odpovedali kladne, zatiaľ čo **len 11,1 % respondentov z reprezentatívnej vzorky tisíc odpovedalo, že účet na sociálnej sieti nemá**.

Graf 4: Prítomnosť respondentov na sociálnych sieťach

Porovnanie odpovedí respondentov na otázku, či majú alebo nemajú účet na sociálnej sieti naprieč vekovými skupinami je percentuálne vyjadrené v *Grafe 5* nižšie. **Takmer všetci respondenti z vekovej kategórie od 18 do 45 rokov majú účet na sociálnej sieti.**

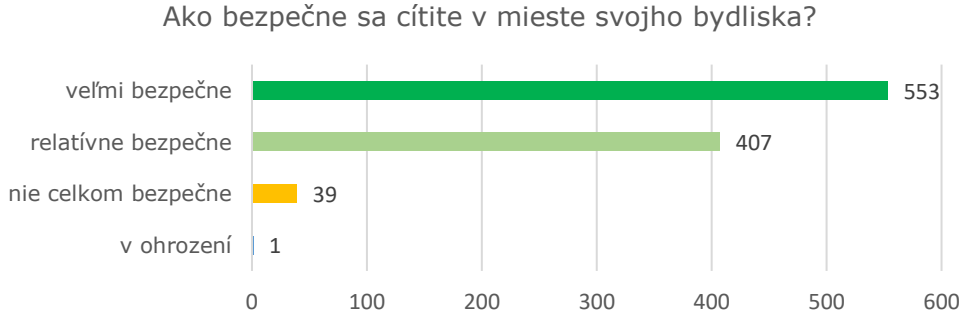
Graf 5: Vekové zloženie respondentov s/bez účtu na sociálnej sieti

3. Vyhodnotenie odpovedí respondentov

V tejto kapitole sa nachádza pätnásť vyhodnotených odpovedí respondentov participujúcich na prieskume verejnej mienky zameraného na subjektívne vnímanie bezpečia obyvateľmi SR.

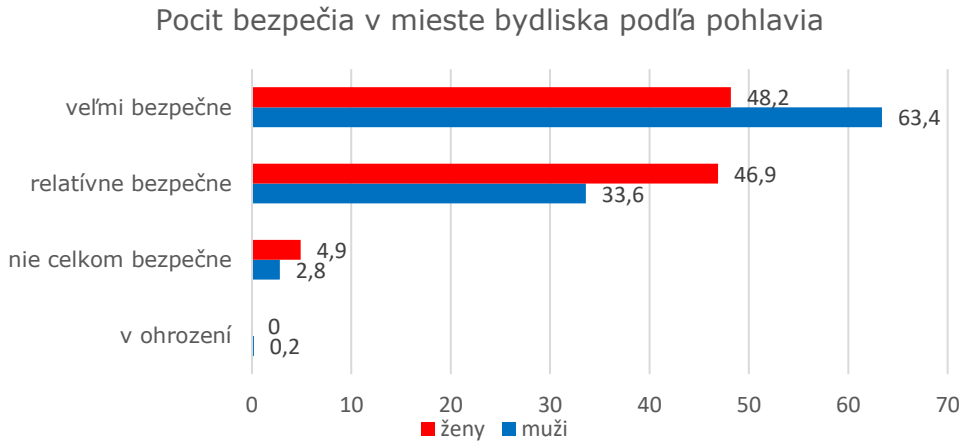
3.1. Otázka č. 1: ***Ako bezpečne sa cítite v mieste svojho bydliska?***

Respondenti mali možnosť štyroch odpovedí: veľmi bezpečne (55,3 %), relatívne bezpečne (40,7 %), nie celkom bezpečne (3,9 %), cítim sa v nebezpečí/veľmi ohrozený (1 %). **Celkovo až 96 % opýtaných sa cíti veľmi alebo relatívne bezpečne v mieste svojho bydliska**, zatiaľ čo len 4 % z opýtaných sa necítia celkom bezpečne, prípadne sa cítia byť v ohrození.

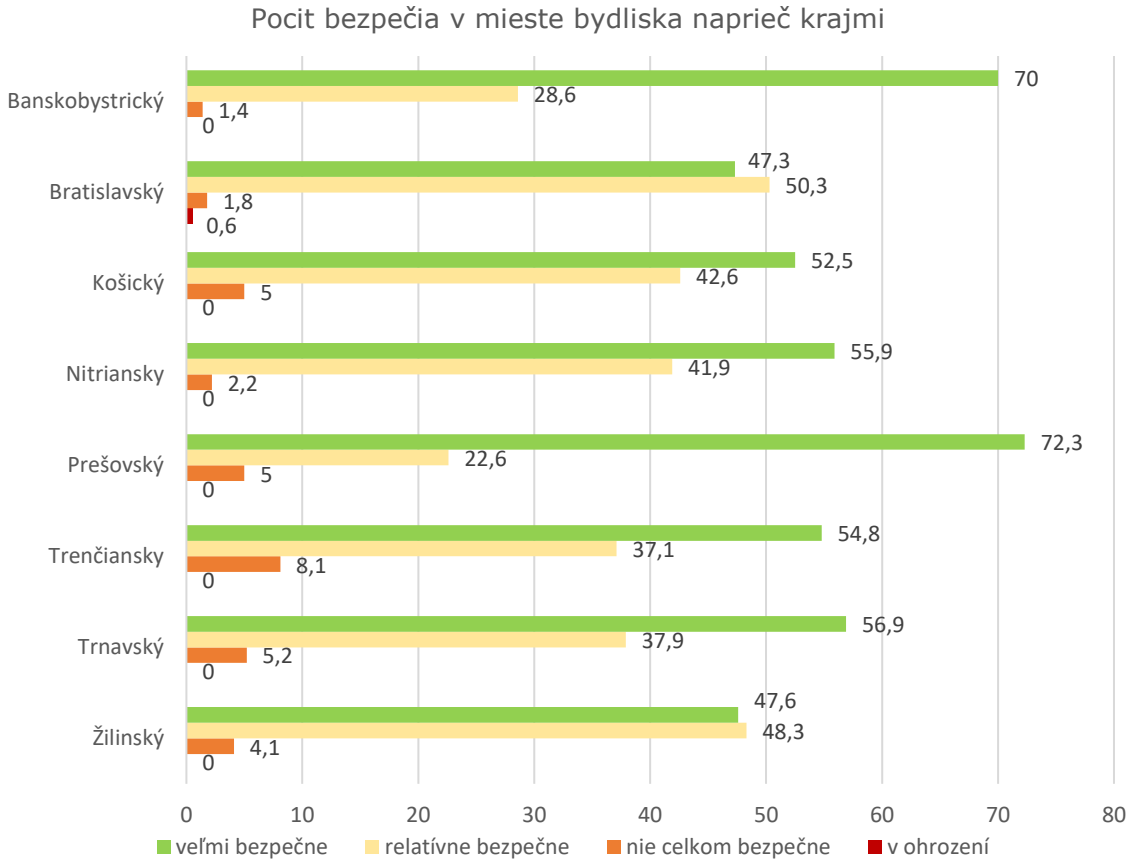

Graf 6: Odpovede na otázku č. 1

Nakoľko muži a ženy môžu vnímať pocit bezpečia rozlične, *Graf 7* zobrazuje odpoveď na túto otázku aj v proporčnom pomere. Vo všeobecnosti sa muži cítia v mieste svojho bydliska viac v bezpečí ako ženy. **Najmenej bezpečne v mieste svojho bydliska sa cítia ženy vo vekovej kategórii 65+ v Košickom, Prešovskom a Trenčianskom kraji.** Naopak, najbezpečnejšie sa v mieste bydliska cítia ženy v rozpätí od 18 do 25 rokov v Žilinskom, Trnavskom a Bratislavskom kraji.

Graf 7: Odpovede na otázku č. 1 podľa pohlavia

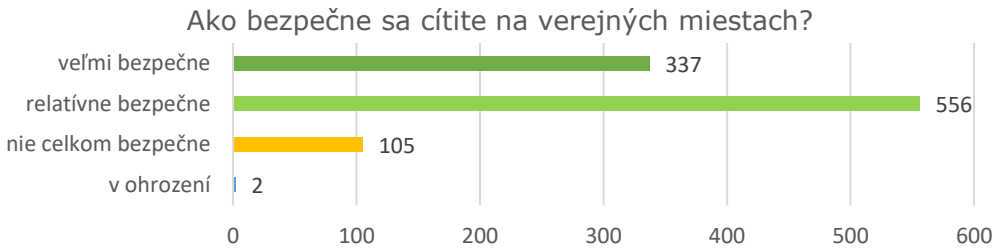

Graf 8: Odpovede na otázku č. 1 podľa kraja

Vo všeobecnosti sa najbezpečnejšie[2] v mieste svojho bydliska cítia obyvatelia Banskobystrického, Nitrianskeho a Bratislavského kraja. Naopak, obyvatelia Trenčianskeho, Košického a Prešovského kraja sa cítia menej bezpečne.

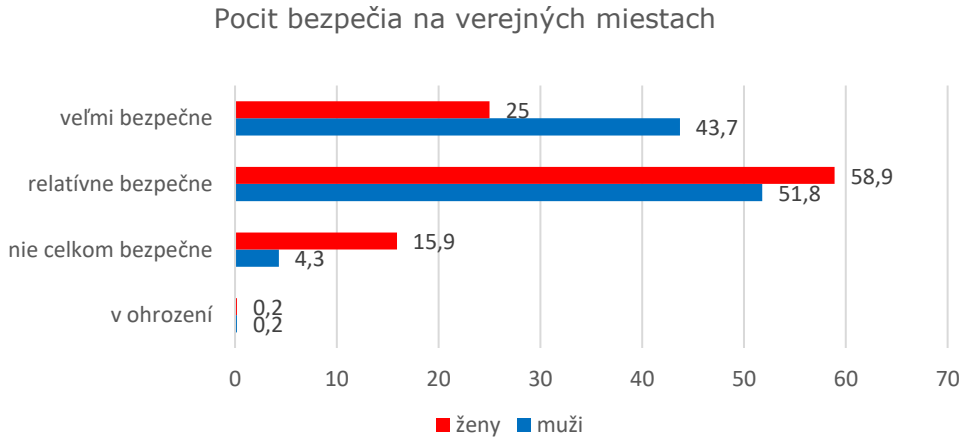
3.2. Otázka č. 2: ***Ako bezpečne sa cítite na verejných miestach?*** *(napr. ulice, zastávky/stanice MHD, hromadná doprava – autobusy, vlaky)*

Na otázku mohli respondenti odpovedať výberom jednej zo štyroch možností. Veľmi bezpečne sa cíti 33,7 % opýtaných (z toho 60,5 % tvoria muži), relatívne bezpečne sa cíti 55,6 %, **nie celkom v bezpečí na verejných miestach sa cíti 10,5 % opýtaných** a v ohrození 0,2 %.

Graf 9: Odpovede na otázku č. 2

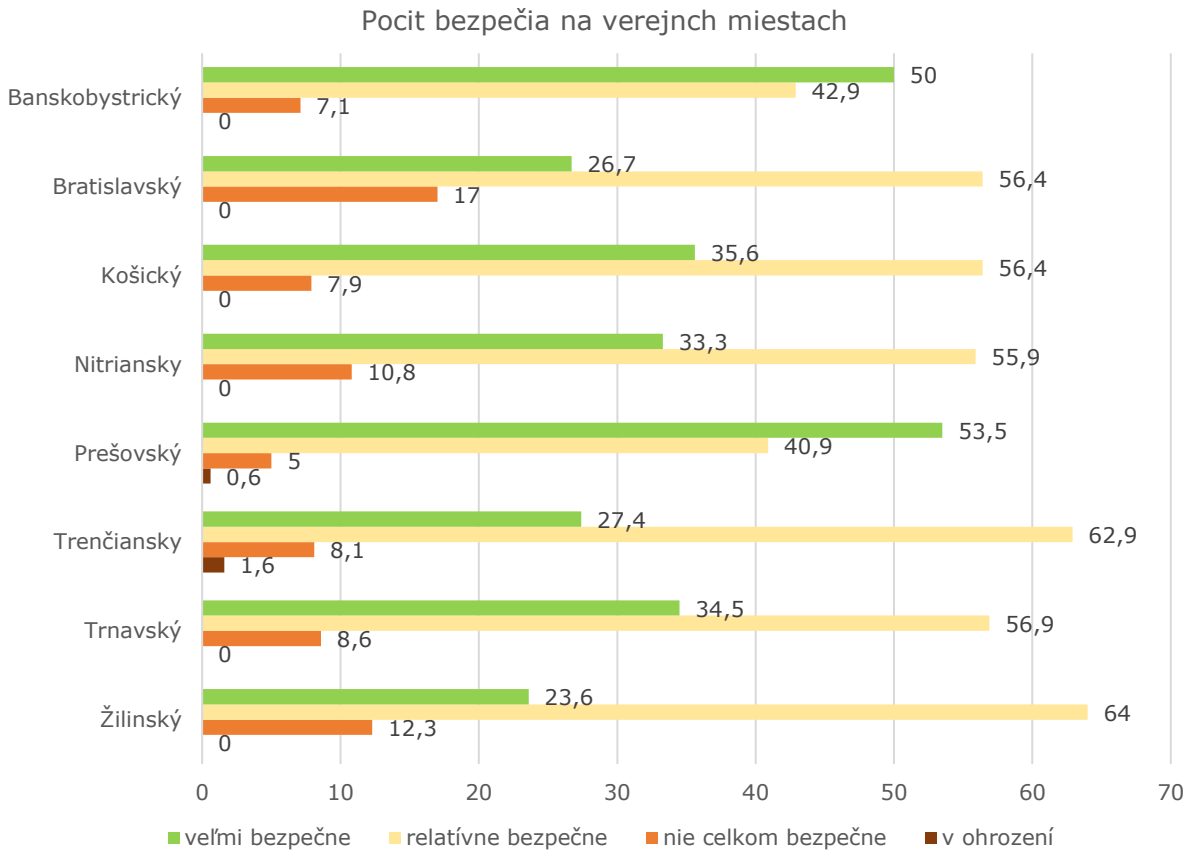
Skladba respondentov podľa pohlavia (*Graf 10*) poukazuje na fakt, že **podiel žien, ktoré sa necítia celkom bezpečne na verejných miestach** (akými sú napr. ulice, zastávky/stanice hromadnej dopravy, prostriedky hromadnej dopravy – autobusy, vlaky), **predstavuje takmer štvornásobok počtu mužov**.

Graf 10: Odpovede na otázku č. 2 podľa pohlavia

Z hľadiska regionálnej distribúcie jednotlivých odpovedí zobrazených v *Grafe 11* nižšie vyplýva, že celkovo najbezpečnejšie sa na verejných miestach (akými sú napríklad ulice, námestia, zastávky MHD, a pod.) cítia obyvatelia Košického, Prešovského a Banskobystrického kraja. Naopak, **najmenej bezpečne sa na verejných miestach cítia obyvatelia Bratislavského a Žilinského kraja**.

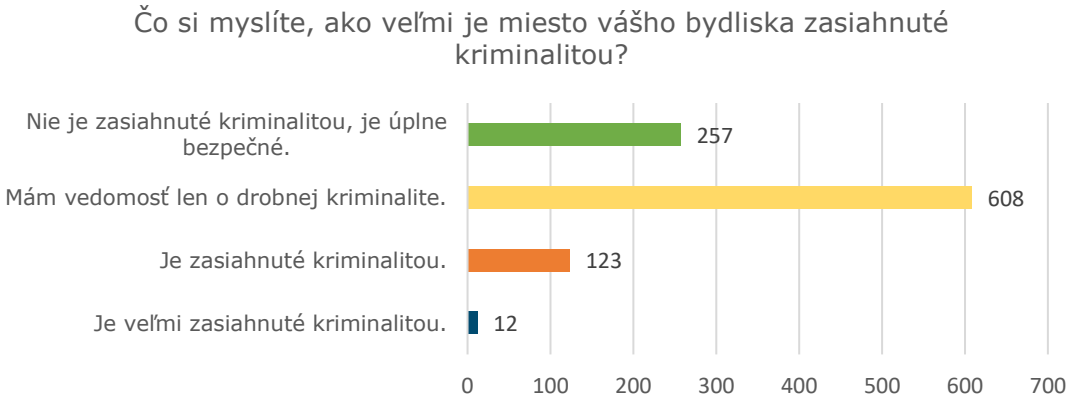
[2] Zohľadnené všetky odpovede pre každý kraj. Nie len odpoveď A – veľmi bezpečne.

Graf 11: Odpovede na otázku č. 2 podľa kraja

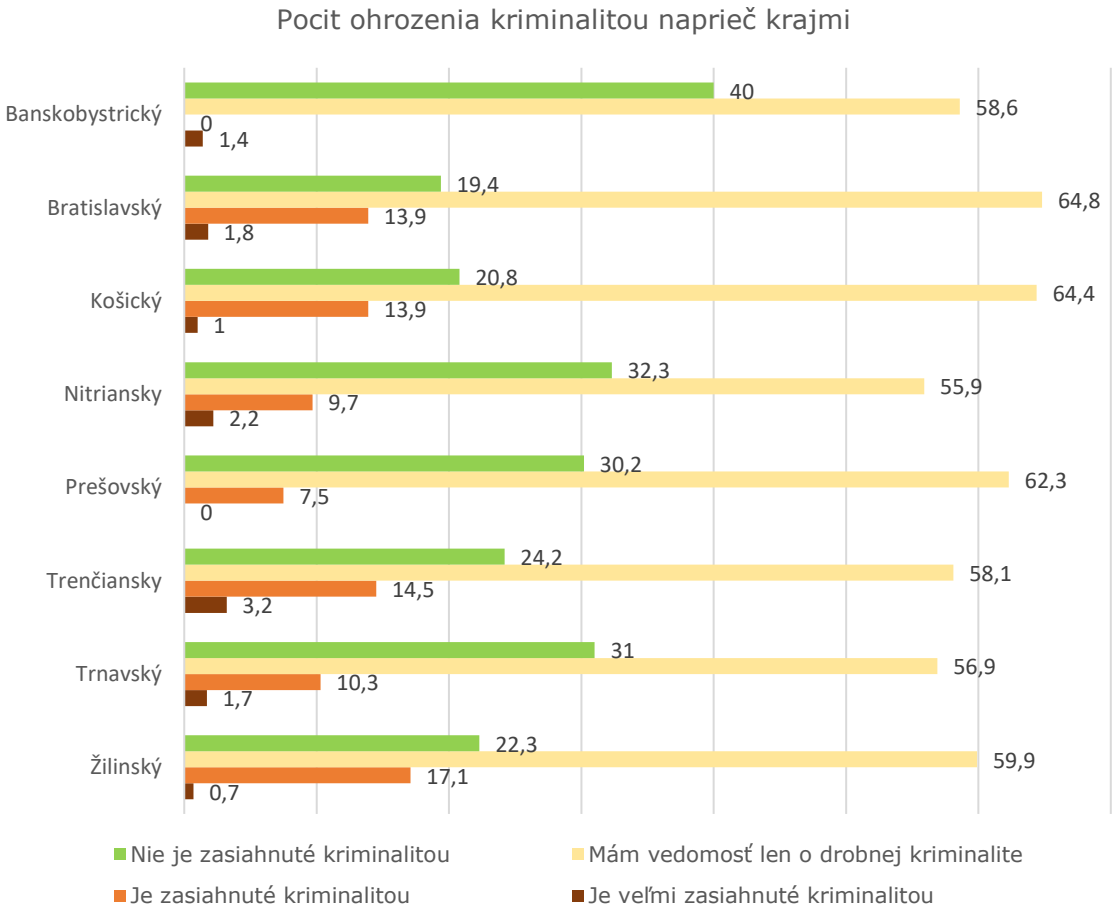
3.3. Otázka č. 3: ***Čo si myslíte, ako veľmi je miesto vášho bydliska zasiahnuté kriminalitou?***

Na prvé dve otázky priamo nadväzovala otázka č. 3, v rámci ktorej mali možnosť respondenti zodpovedať, ako veľmi je z ich subjektívneho pohľadu zasiahnuté kriminalitou miesto ich bydliska. Informáciu, že je, respektíve je veľmi zasiahnuté kriminalitou, poskytlo 13,5 % opýtaných. Štvrtina opýtaných (25,7 %) vníma miesto svojho bydliska ako veľmi bezpečné. **Drobnú kriminalitu eviduje až 60,8 % z respondentov**.

Graf 12: Odpovede na otázku č. 3

Vedomosť o drobnej kriminalite je najvyššia v Bratislavskom, Košickom a Prešovskom kraji. Nasleduje kraj Žilinský, Banskobystrický, Trenčiansky, Trnavský, zatiaľ čo Nitriansky kraj má tendenciu byť najmenej zasiahnutý drobnou kriminalitou.

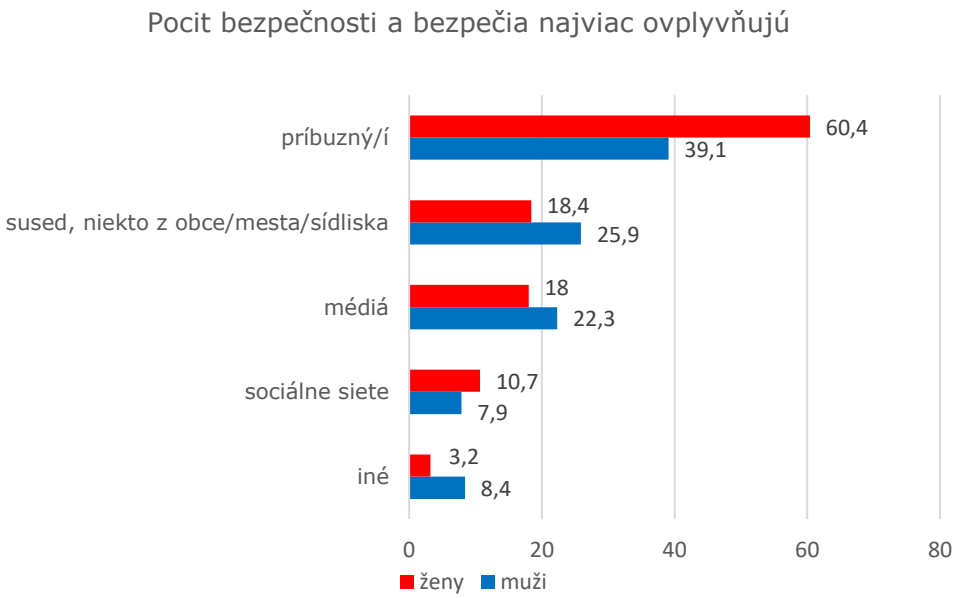

Graf 13: Odpovede na otázku č. 3 podľa kraja

Na základe odpovedí s prihliadnutím na geografickú distribúciu respondentov možno konštatovať, **že pocit ohrozenia kriminalitou v mieste bydliska je najvyšší u obyvateľov Bratislavského, Košického a Trenčianskeho kraja**. Naopak, obyvatelia Banskobystrického a Prešovského kraja sa cítia byť najmenej zasiahnutí kriminalitou v mieste bydliska.

3.4. Otázka č. 4: ***Kto najviac ovplyvňuje Váš pocit bezpečnosti a bezpečia?***

Pocit bezpečnosti a bezpečia najviac ovplyvňujú príbuzní (52,9 %), susedia/ľudia z obce/mesta/sídliska (21,9 %), médiá (20 %), sociálne siete (9,4 %), iné (5,6 %). Niektorí opýtaní sa rozhodli pre viacero odpovedí, ktorých prehľad sa nachádza v rozdelení podľa pohlavia respondentov v Grafe 14 nižšie.

Graf 14: Odpovede na otázku č. 4 podľa pohlavia

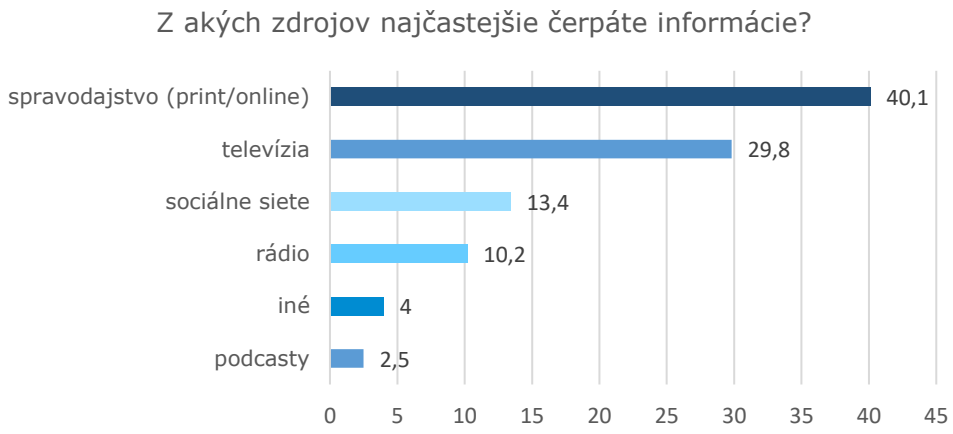
Nakoľko otázka č. 4: *„Kto najviac ovplyvňuje Váš pocit bezpečnosti a bezpečia?"* bola čiastočne otvorená, možnosť „iné" zvolilo celkovo 5,6 % respondentov. Medzi najčastejšie odpovede v kategórii „iné" patrilo napríklad verejné osvetlenie, bezpečnosť lokality, ale aj samostatné vytváranie vlastného pocitu bezpečnosti a bezpečia.

Pocit bezpečnosti a bezpečia mužov je častejšie ovplyvňovaný ľuďmi z ich bezprostredného okolia a médiami, ako u respondentiek ženského pohlavia. Zároveň, muži v otvorenej odpovedi „iné" najčastejšie uviedli, že ich subjektívny pocit ovplyvňuje taktiež zabezpečenie nehnuteľnosti a verejné osvetlenie v danej lokalite.

Pocit bezpečnosti a bezpečia žien je častejšie formovaný ich príbuznými a sociálnymi sieťami, než je tomu u mužov. Ako možnosť „iné" ženy najčastejšie uviedli, že vplyv na ich subjektívny pocit bezpečia má bezpečnosť lokality, v ktorej sa nachádzajú.

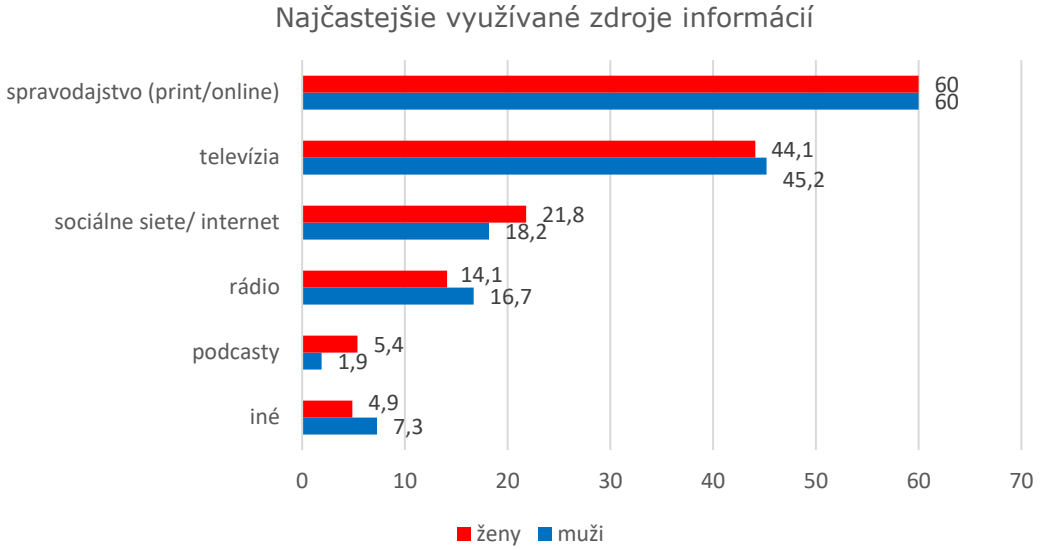
3.5. Otázka č. 5: ***Z akých zdrojov najčastejšie čerpáte informácie?***

V poradí piata otázka bola otvorená, teda bez možnosti výberu odpovedí. Cieľom bolo čo najhodnovernejšie zistiť, z akých zdrojov obyvatelia SR čerpajú informácie. Odpovede, ktoré mohli byť aj kumulatívne, boli následne kategorizované do šiestich oblastí: **spravodajstvo** (printové a on-line) **40,1 %**; **televízia 29,8 %**; **sociálne siete 13,4 %**; **rádio 10,2 %**; samostatnú oblasť tvoria **podcasty 2,5 %** a kategória **iné** (tu respondenti uvádzali zdroje, ako sú knihy a odborná literatúra, ale najmä okolie) **4 %**.

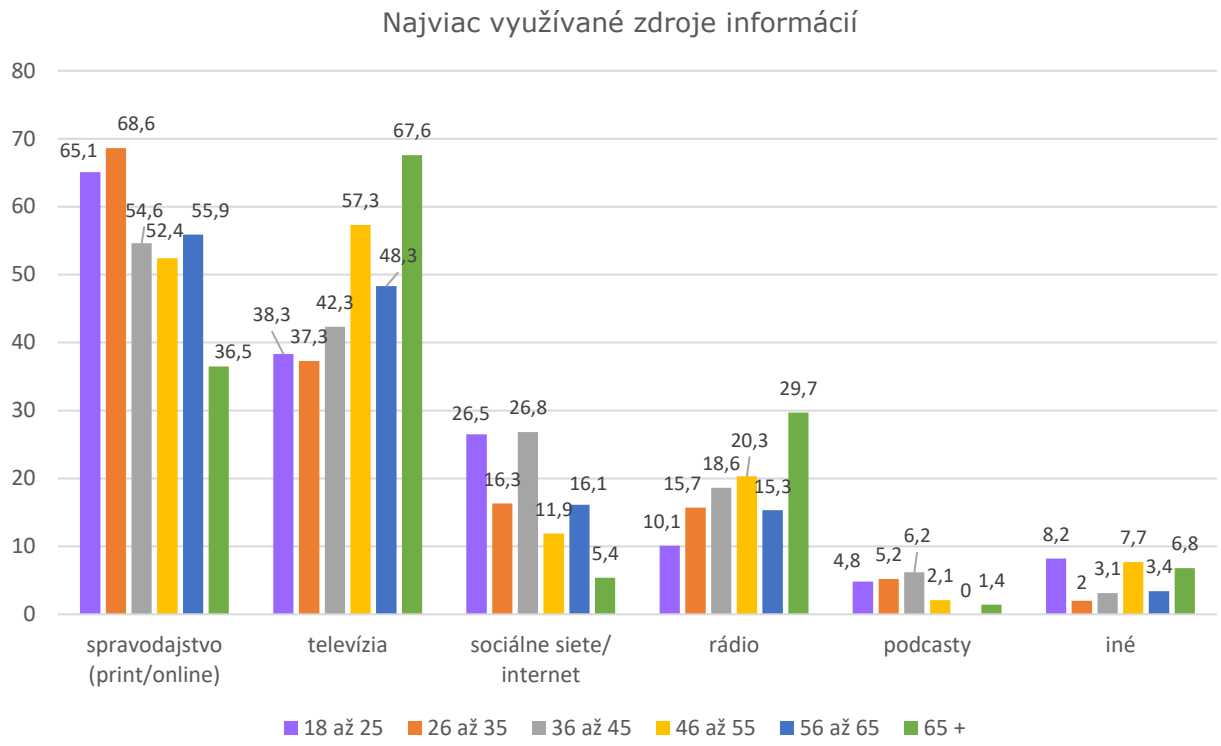
Graf 15: Odpovede na otázku č. 5

Graf 16 nižšie prezentuje pomer odpovedí na základe pohlavia jednotlivých respondentov. Respondenti mali možnosť zvoliť viacero odpovedí, aj preto jednotlivé súčty odpovedí mužov a žien presahujú sto percent.

Graf 16: Odpovede na otázku č. 5 podľa pohlavia

Podľa odpovedí zaznamenaných naprieč vekovými kategóriami možno pozorovať všeobecne známy stav a to, že predovšetkým mladšie ročníky využívajú **internet a sociálne siete** ako zdroj informácií v porovnaní častejšie než ostatné vekové skupiny. Čo sa týka preberania informácií z kategórie **spravodajstvo** (sem patria printové aj on-line formy denníkov), z týchto zdrojov najčastejšie čerpajú ľudia vo veku od 18 do 35 rokov. V prípade kategórií **rádio** a **televízia** nie je prekvapením, že najčastejšími konzumentmi informácií sú najmä ľudia v seniorskom veku od 65 rokov vyššie. **Televízia** ako zdroj informácií, ale aj kategória **iné**, a to najmä preberanie informácií z najbližšieho okolia, je príznačné najmä pre vekovú skupinu respondentov od 46 do 55 rokov. **Podcasty** ako samostatná kategória sú najviac preferované mladšou generáciou vo veku od 18 do 45 rokov.

Graf 17: Odpovede na otázku č. 5 podľa veku

Medzi najfrekventovanejšie odpovede v kategórii spravodajstvo patrili denníky (neidentifikované či printové alebo on-line) - Denník N (19,3 %), SME (18,6 %), Aktuality.sk (14,1 %), Pravda (6,4 %).

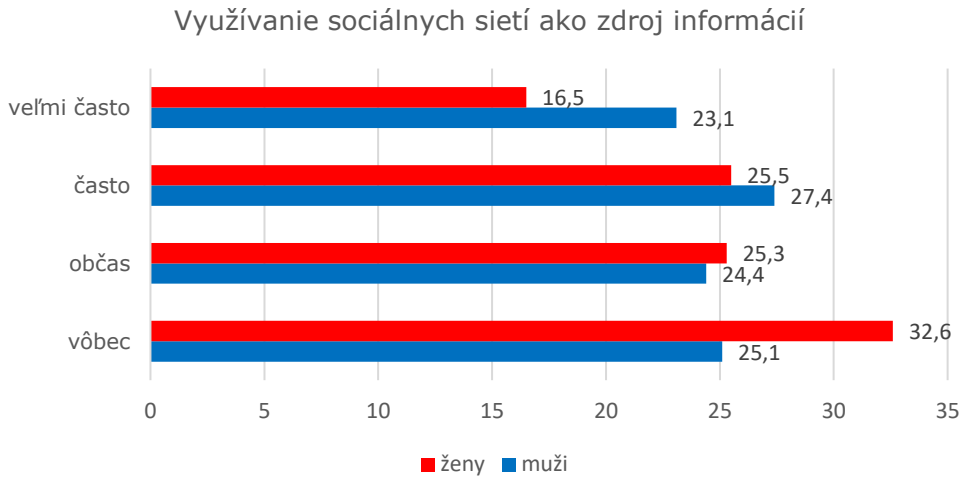
Čo sa týka televíznych staníc, respondenti najčastejšie preberajú informácie z TV Markíza (24,6 %), TV JOJ (14,5 %), RTVS (11,7 %), TA3 (8,2 %). Okrem klasických televíznych staníc opýtaní preberajú informácie aj z lokálnych televízií, ale aj zo zahraničných staníc (najmä českých) napríklad ČT alebo CNN.

Internet všeobecne uviedlo 4,8 % respondentov, zatiaľ čo sociálnu sieť Facebook ako zdroj informácií uviedlo 5,7 % opýtaných a Instagram 3,4 %. Ako ďalšie sociálne siete boli respondentmi uvedené napríklad YouTube, ale aj Twitch či Reddit.

3.6. Otázka č. 6: ***Ako často využívate sociálne siete ako zdroj informácií?*** *(rozumej Facebook, YouTube a i.)*

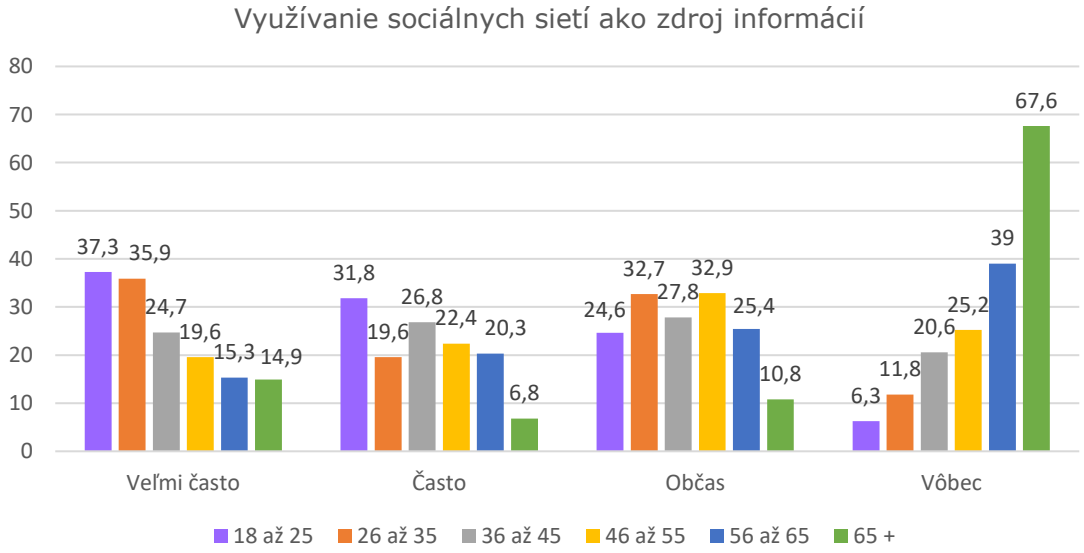
To, že sú sociálne siete neoddeliteľnou súčasťou každodenného života väčšiny ľudí, reflektovala aj otázka č. 6. Respondenti mali možnosť vybrať si jednu zo štyroch možností. Sociálne siete ako zdroj informácií využíva veľmi často 29,1 % respondentov, často 24,9 %, občas 26,4 %. **Len necelá pätina respondentov (19,6 %) nepoužíva sociálne siete vôbec s cieľom získavania informácií** (a 45,4 % z nich pritom ani nemá účet na sociálnej sieti).

Čo sa týka pohlavia respondentov (*Graf 18*), frekvencia využívania sociálnych sietí za účelom získavania informácií sa mierne naprieč pohlaviami líši. **Muži preberajú informácie zo sociálnych sietí častejšie než ženy** (a to aj napriek tomu, že v predchádzajúcej otázke o 3,6 % menej mužov ako žien priznalo, že najčastejšie čerpajú informácie zo sociálnych sietí).

Graf 18: Odpovede na otázku č. 6 podľa pohlavia

Z hľadiska vekovej štruktúry využívajú frekventovanejšie sociálne siete ako zdroj informácií mladšie ročníky. Naopak, nie je prekvapením, že ľudia vo vekovej kategórii od 65 rokov vyššie využívajú sociálne siete ako zdroj informácií najmenej často. Pre porovnanie, 84 % zo seniorov nad 65 rokov (50 osôb) hneď v úvode prieskumu uviedlo, že nemá založený účet na sociálnej sieti.

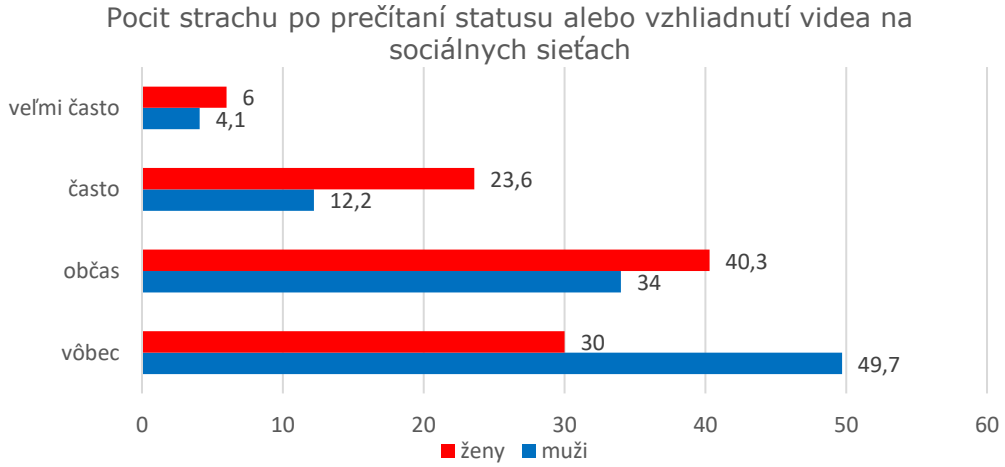

Graf 19: Odpovede na otázku č. 6 podľa veku

3.7. Otázka č. 7: *Prepadáva Vás niekedy strach po prečítaní statusu alebo vzhliadnutí videa na sociálnej sieti?*

Celkovo až 89,9 % respondentov má účet na sociálnej sieti. Otázka č. 7 je preto pre účely zisťovania subjektívneho vnímania bezpečia a bezpečnosti na mieste. Respondenti mali na výber zo štyroch možných odpovedí – veľmi často (5,1 %), často (18,3 %), občas (37,4 %), vôbec (39,2 %).

Až 70 % respondentiek prepadáva pocit strachu po prečítaní statusu alebo vzhliadnutí videa na sociálnej sieti často, veľmi často alebo občas. V prípade mužov je to 50,3 %. Podľa pohlavia respondentov (Graf 20) možno konštatovať, že **ženy prepadáva pocit strachu podstatne častejšie ako mužov po prečítaní statusu alebo vzhliadnutí videa na sociálnej sieti**.

Graf 20: Odpovede na otázku č. 7 podľa pohlavia

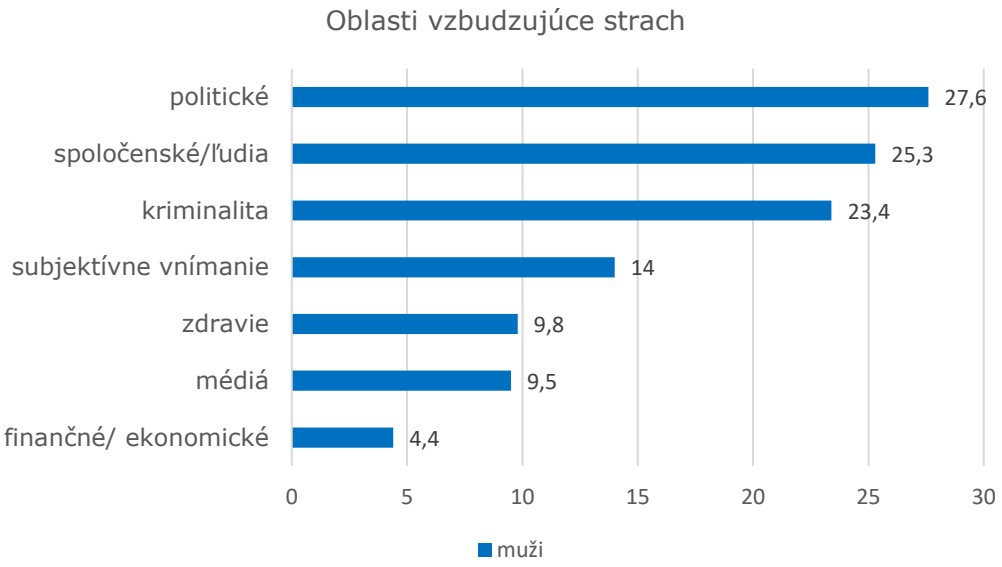
Z hľadiska regionálnej distribúcie ide najmä o ženy zo Žilinského, Trenčianskeho a Bratislavského kraja. Najčastejšie sú to ženy vo veku od 18 do 35 rokov (v priemere 80,6 % zo žien v tejto vekovej kategórii). Takmer polovica mužov odpovedala, že sa ich strach vôbec nezmocňuje.

3.8. Otázka č. 8: *Kto alebo čo vo Vás vzbudzuje pocit strachu a nebezpečenstva?*

Nakoľko išlo o otvorenú otázku, odpovede respondentov boli následne zaradené do siedmich kategórií odpovedí, v rámci ktorých opýtaní priblížili, aké témy v nich vzbudzujú strach a nebezpečenstvo. *Graf 21* preto presahuje sto percent.

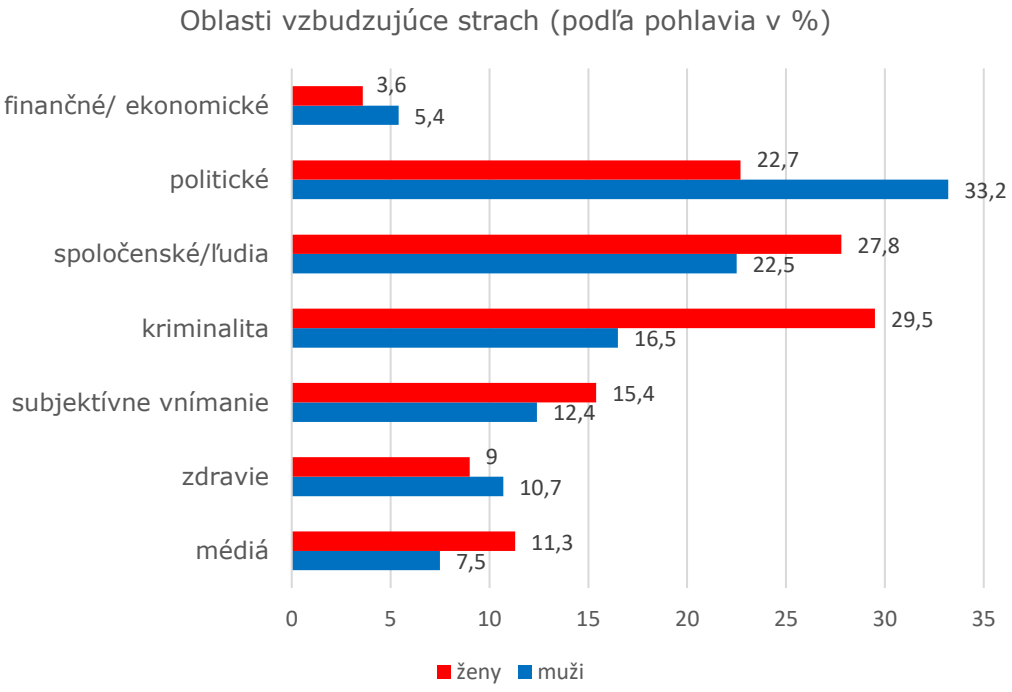
Celkovo, **politické otázky** (27,6 %), napríklad slovenská a svetová politika, klimatické zmeny, stav školstva, extrémizmus, vojna; **ľudia a spoločenské otázky** (25,3 %), napríklad správanie ľudí (vulgarizmy a pokrikovanie na ulici), bezdomovectvo, ľudia v okolí, Rómovia; **otázky týkajúce sa kriminality** (23,4 %), napríklad násilie, tmavé a neosvetlené ulice, opití vodiči, korupcia, beztrestnosť; **subjektívne otázky** (14 %), napríklad samota, nespravodlivosť, bezmocnosť, neznámi ľudia, zvieratá; **otázky týkajúce sa zdravia** (9,8 %),

napríklad pandémia, choroby, očkovanie; **otázky týkajúce sa médií** (9,5 %), napríklad internet, sociálne siete, správy, štatistiky; a **finančné/ekonomické otázky** (4,4 %), napríklad platy, dôchodky, nezamestnanosť.

Graf 21: Odpovede na otázku č. 8

S prihliadnutím na pohlavie respondentov, **v mužoch častejšie ako v ženách vzbudzujú strach a pocit nebezpečenstva politické, zdravotné a ekonomické otázky**, zatiaľ čo **v ženách častejšie ako v mužoch vzbudzujú strach a pocit nebezpečenstva kriminalita, médiá, spoločenské otázky a ich subjektívne vnímanie** (*Graf 22*).

Graf 22: Odpovede na otázku č. 8 podľa pohlavia

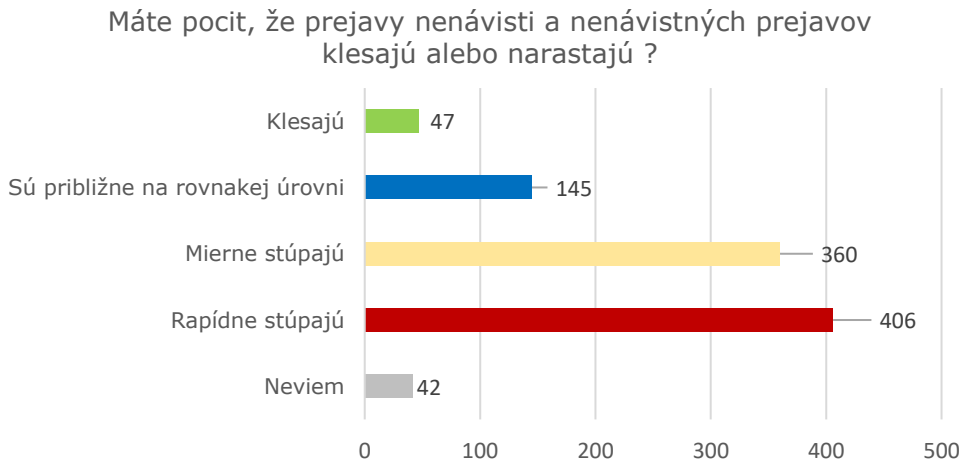
V rámci **kategórie kriminalita** (celkovo 236 respondentov) sa ženy obávajú najmä násilia, tmavých miest, ľudí pod vplyvom omamných látok a násilníckych a opitých mužov. Muži sa okrem kriminality vo všeobecnosti, neosvetlených priestranstiev a ľudí pod vplyvom alkoholu obávajú aj korupcie a silových zložiek. Týchto 236 respondentov je z hľadiska geografickej distribúcie v rámci SR rozdelených nasledovne - **najväčšie obavy súvisiace s kriminalitou majú muži v Košickom, Žilinskom a Trnavskom kraji**. Naopak, najmenšie obavy z kriminality majú muži v Trenčianskom kraji. Čo sa týka ženskej populácie, **najväčšie obavy z kriminality majú respondentky v Banskobystrickom, Trnavskom a Trenčianskom kraji**, zatiaľ čo najmenej znepokojené kriminalitou boli respondentky z Nitrianskeho kraja.

V rámci subjektívneho vnímania strachu a nebezpečenstva, ženy -respondentky uvádzali pojmy ako budúcnosť, samota, prázdne nočné ulice, cudzí ľudia, tmavé miesta, strata blízkych, či bezohľadnosť iných ľudí. Subjektívne vnímanie mužských respondentov sa z hľadiska druhu obáv a strachu od žien odlišuje len minimálne.

V rámci kategórie médiá, **muži aj ženy označili za strach vzbudzujúce dezinformácie**. Ženy zároveň za negatívne a strach vzbudzujúce označili aj štatistiky a „poplašné správy" prezentované v televíziách, novinách.

3.9. Otázka č. 9: ***Máte pocit, že prejavy nenávisti a nenávistných prejavov klesajú alebo narastajú?***

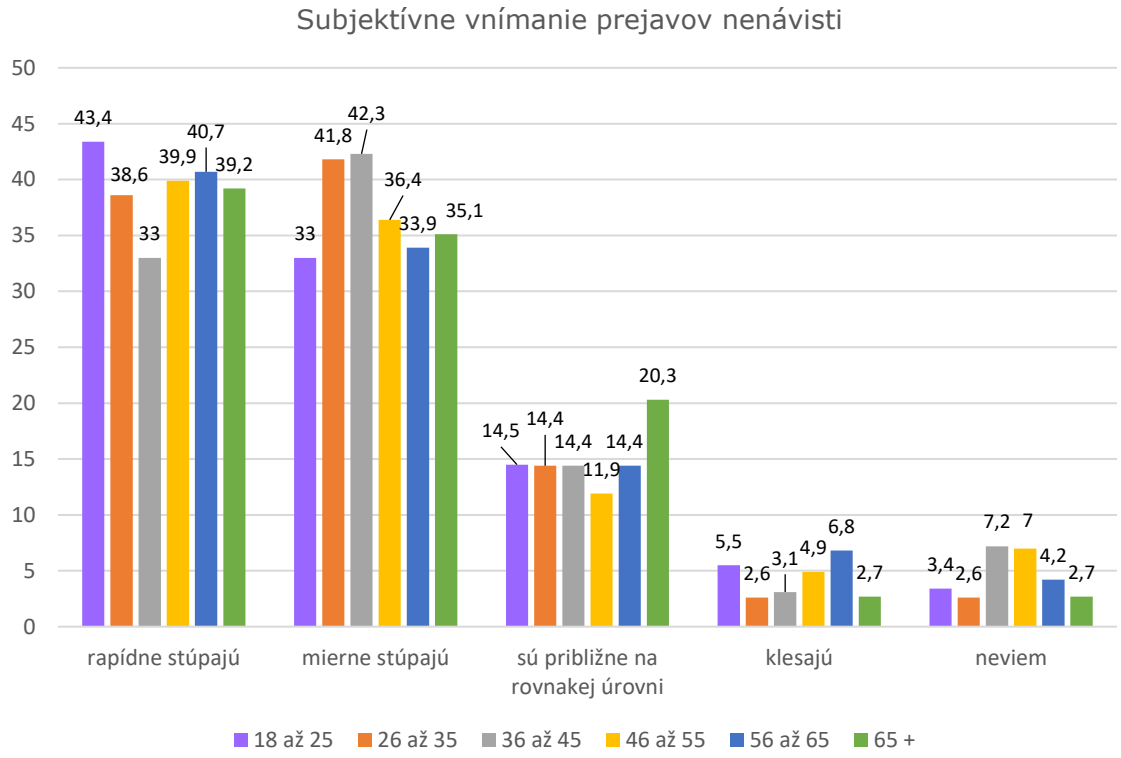
Subjektívne vnímanie bezpečia a bezpečnosti jednotlivcov do značnej miery ovplyvňuje vnímanie prítomnosti nenávisti v spoločenskom diškurze, prípadne adresovanie nenávisti konkrétnym osobám, skupinám obyvateľstva. Aj preto mali respondenti možnosť odpovedať na otázku č. 9 (*Graf 23*).

Graf 23: Odpovede na otázku č. 9

Tri štvrtiny opýtaných vníma rapídny alebo mierny nárast nenávisti a nenávistných prejavov. Konkrétne, až 40,6 % respondentov (37,9 % mužov a 43 % žien) si myslí, že stúpli rapídne; 36 % tvrdí, že nenávistné prejavy mierne stúpajú a 14,5 %, že sú približne na rovnakej úrovni. Len 4,7 % odpovedalo, že nenávisť a nenávistné prejavy klesajú.

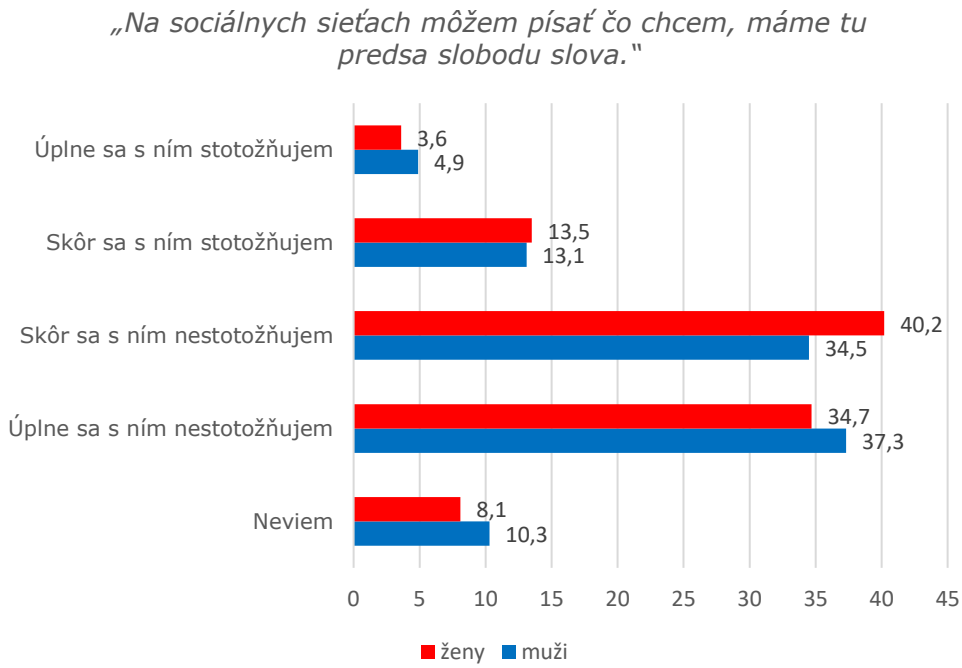
Názory respondentov sa mierne líšia naprieč vekovými skupinami. Napríklad, **najrapídnejší nárast nenávisti a nenávistných prejavov vníma veková kategória od 18 do 25 rokov**. Naopak, pokles nenávisti a nenávistných prejavov bol zaznamenaný najmä respondentmi vo veku od 56 do 65 rokov. Objem nenávisti a nenávistných prejavov je vnímaný na približne rovnakej úrovni predovšetkým respondentmi vo veku nad 65 rokov.

Graf 24:. Odpovede na otázku č. 9 podľa veku

3.10. Otázka č. 10: ***Do akej miery sa stotožňujete s výrokom: „Na sociálnych sieťach môžem písať čo chcem, máme tu predsa slobodu slova.“***

Pri odpovedaní na otázku č. 10 mali respondenti na výber z piatich možných odpovedí. Celkovo, **4,2 % opýtaných sa s výrokom stotožňuje úplne,** čo predstavuje 4,9 % mužov a 3,6 % žien. Na druhej strane, 35,9 % opýtaných sa voči takémuto tvrdeniu vymedzilo (34,7 % žien a 37,3 % mužov). **S výrokom sa skôr stotožňuje 13,3 % respondentov** a 37,5 % sa s ním skôr nestotožňuje. Na položenú otázku nevedelo odpovedať 9,1 % z opýtaných. Odpovede podľa pohlaví sú zobrazené v *Grafe 25* nižšie.

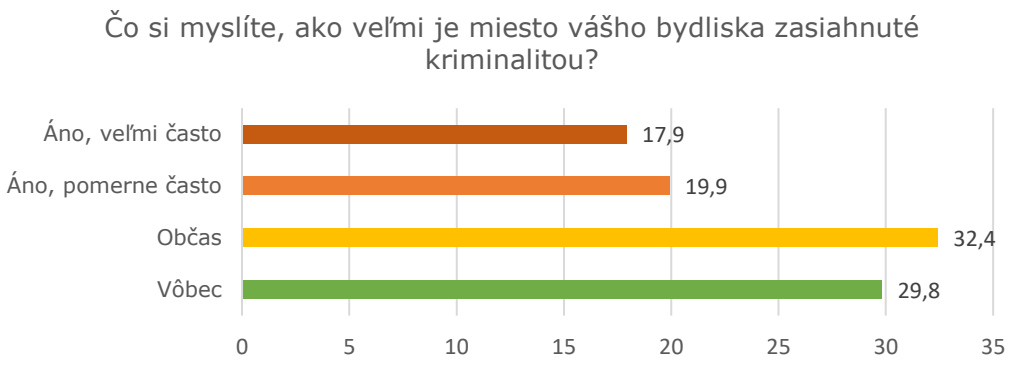

Graf 25: Odpovede na otázku č. 10 podľa pohlavia

Čo sa týka vekovej skladby respondentov, **úplne alebo skôr sa stotožňujú s výrokom mladšie vekové kategórie** 19 – 25 rokov (22 %), 36 – 45 rokov (18,6 %) a 26 – 35 rokov (14,9 %). Naopak, **úplne alebo skôr sa nestotožňujú najmä respondenti z vekovej kategórie 46 – 55 rokov** (79,1 %).

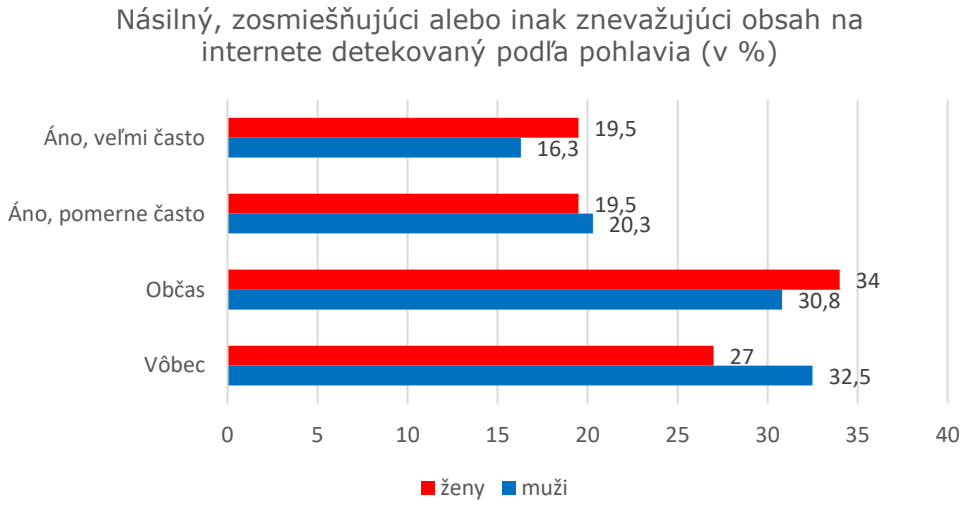
3.11. Otázka č. 11: ***Stretávate sa s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom na internete, sociálnych sieťach alebo on-line hráčskych platformách?***

Prieskum odhalil, že až 17,9 % respondentov sa na internete, sociálnych sieťach alebo on-line hráčskych platformách veľmi často stretáva s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom. Najväčší podiel odpovedí *„áno, veľmi často"* volili obyvatelia Prešovského, Trnavského a Žilinského kraja. Odpoveď „pomerne často" vybrala takmer pätina opýtaných (19,9 %) a občas 32,4 %. **Len necelá tretina respondentov (29,8 %) sa na internete, sociálnych sieťach alebo on-line hráčskych platformách vôbec nestretáva s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom.**

Graf 26: Odpovede na otázku č. 11

Častejšie sa pritom s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom stretávajú ženy než muži (*Graf 27*).

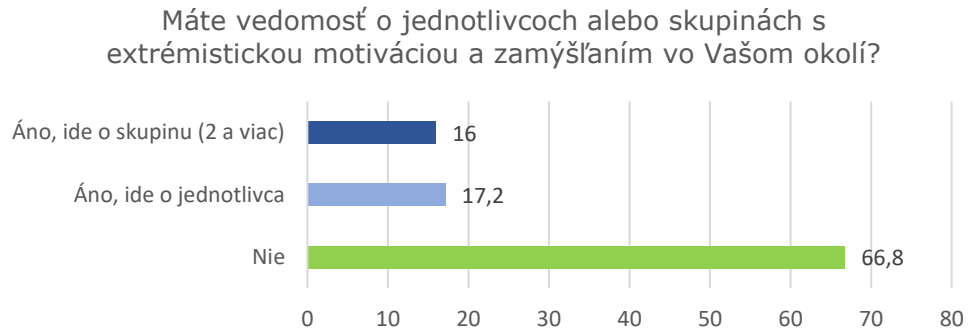
Graf 27: Odpovede na otázku č. 11 podľa pohlavia

Takmer štvrtina respondentov (244) zároveň priblížila, kde konkrétne sa s týmto druhom obsahu stretáva. **Až 84,8 % z týchto opýtaných odpovedalo, že sa s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom stretávajú na sociálnych sieťach**, 8,6 % označilo internet vo všeobecnosti a 2,5 % respondentov povedalo, že sa s takýmto obsahom stretávajú na on-line hráčskych platformách.

3.12. Otázka č. 12: ***Máte vedomosť o jednotlivcoch alebo skupinách s extrémistickou motiváciou a zmýšľaním vo Vašom okolí?***

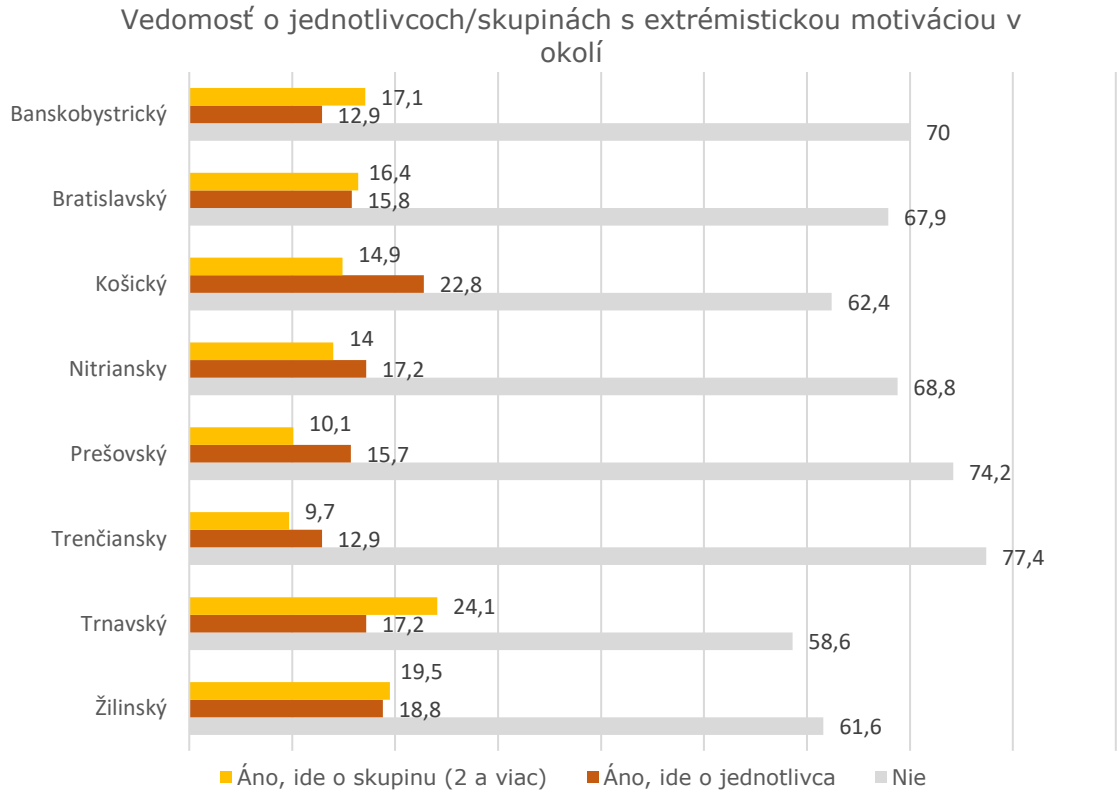
Vplyv na vnímanie bezpečnosti má okrem ďalších faktorov aj prítomnosť rizikových jedincov v najbližšom okolí. V otázke č. 12 mali preto respondenti možnosť odpovedať, či majú vedomosť o jednotlivcoch alebo skupinách s extrémistickou

motiváciou a zamýšľaním vo svojom okolí. Celkovo **17,2 % z opýtaných** odpovedalo, že **má vedomosť o jednotlivcovi,** zatiaľ čo **16 % má vedomosť o skupine (zloženej z dvoch až viacerých osôb) s extrémistickou motiváciou vo svojom okolí**.

Graf 28: Odpovede na otázku č. 12

Čo sa týka regionálnej distribúcie odpovedí respondentov, **vedomosti o skupinách s extrémistickou motiváciou a zamýšľaním evidujú vo svojom okolí najmä obyvatelia z Trnavského, Žilinského a Banskobystrického kraja.** Zatiaľ čo vedomosť o jednotlivcoch s extrémistickou motiváciou a zmýšľaním evidujú najmä respondenti z Košického, Žilinského, ale aj Nitrianskeho a Trnavského kraja.

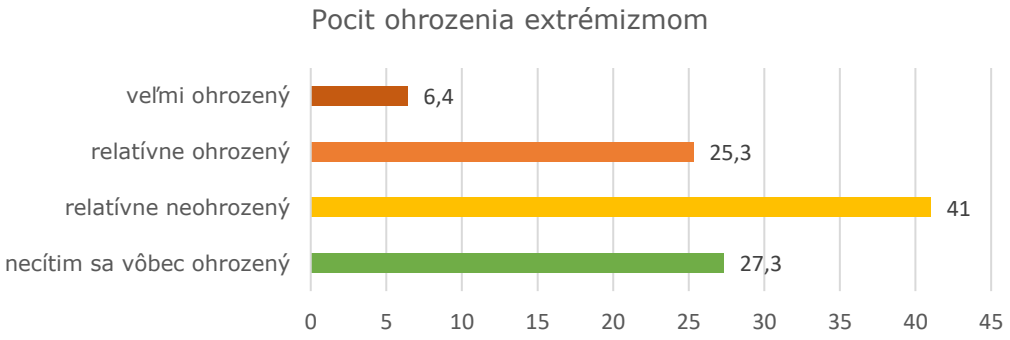
Graf 29: Odpovede na otázku č. 12 podľa krajov

Z hľadiska vekovej štruktúry respondentov, **najviac jednotlivcov s extrémistickou motiváciou vo svojom okolí poznajú obyvatelia Slovenska vo veku od 18 do 45 rokov** (55,9 % respondentov v týchto vekových kategóriách).

Najviac skupín s extrémistickou motiváciou vo svojom okolí zasa poznajú ľudia vo veku od 46 do 55 rokov (21 % respondentov v tejto kategórii) a od 18 do 25 rokov (19,5 % respondentov v tejto vekovej kategórii).

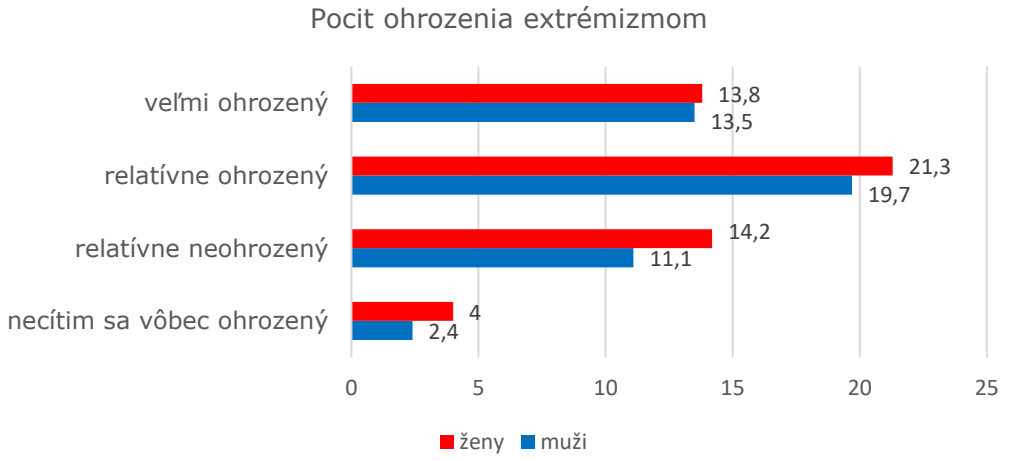
3.13. Otázka č. 13: ***Ako veľmi sa cítite ohrozený/á extrémizmom?***

V rámci zisťovania subjektívneho pocitu ohrozenia extrémizmom mali respondenti možnosť výberu zo štyroch odpovedí Veľmi ohrození extrémizmom sa cíti byť 6,4 % opýtaných, relatívne ohrozených 25,3 %, relatívne neohrozených 41 % a 27,3 % respondentov sa vyjadrilo, že sa necíti byť vôbec ohrození extrémizmom.

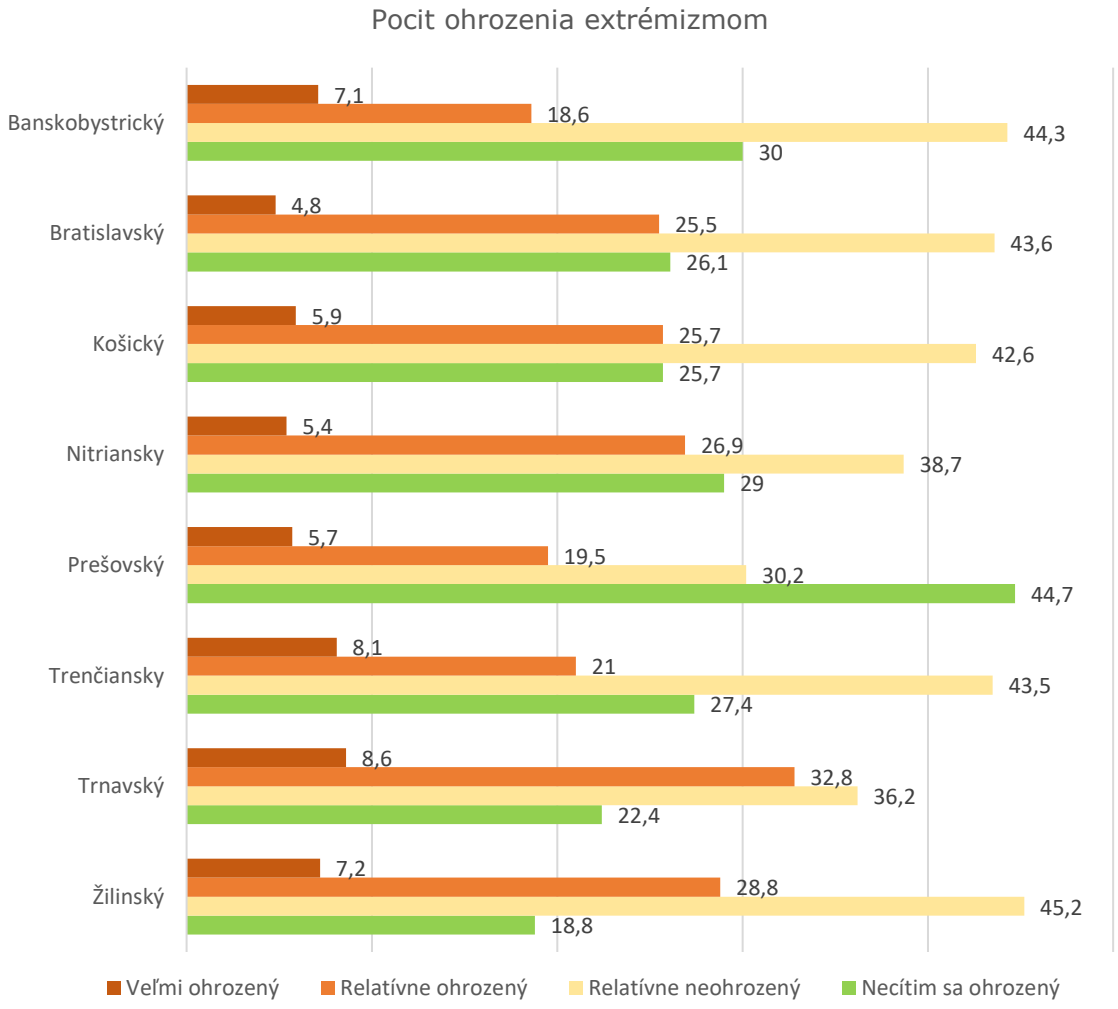
Graf 30: Odpovede na otázku č. 13

Z toho **relatívne až veľmi ohrozené extrémizmom sa cítia viac ženy (34,1 %) než muži (28,9 %)** (*Graf 31*).

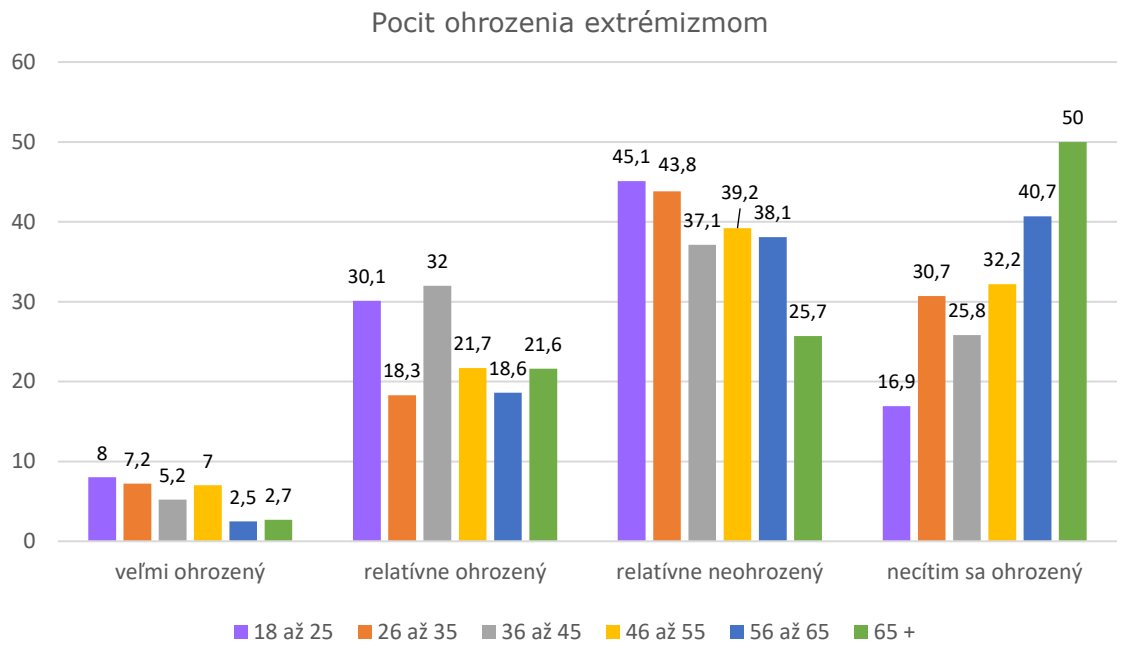
Graf 31: Odpovede na otázku č. 13 podľa pohlavia

Z hľadiska regionálnej distribúcie sa veľmi ohrození extrémizmom cítia najmä obyvatelia Trnavského a Trenčianskeho kraja, naopak, respondenti z Prešovského kraja sa extrémizmom necítia byť vôbec ohrození (*Graf 31*).

Graf 32: Odpovede na otázku č. 13 podľa krajov

Veková štruktúra respondentov napovedá, že **ohrození extrémizmom sa cítia predovšetkým mladší obyvatelia Slovenska (vo veku od 18 až 35 rokov)** a naopak, **respondenti vo veku od 56 a viac rokov sa extrémizmom ohrození necítia** (*Graf 33* nižšie).

Graf 33: Odpovede na otázku č. 13 podľa veku

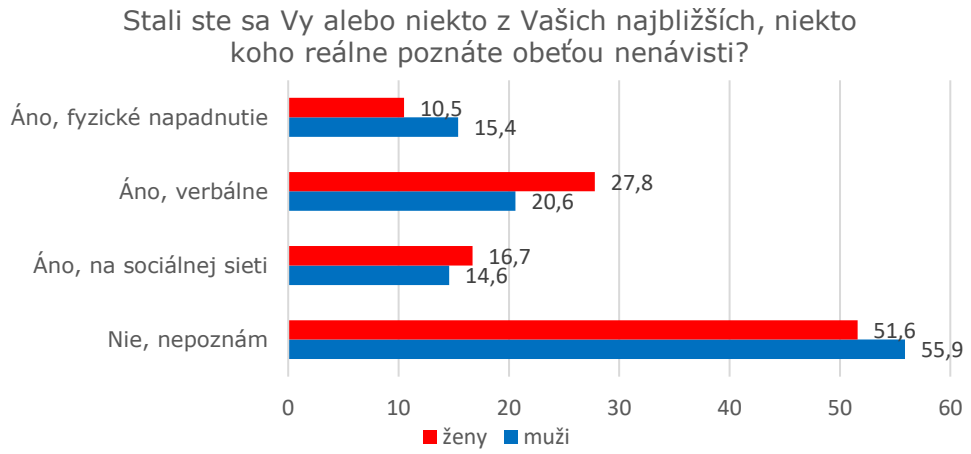
3.14. Otázka č. 14: ***Stali ste sa Vy alebo niekto z Vašich najbližších, niekto koho reálne poznáte, obeťou nenávisti? Ak áno, o aký typ činu išlo?***

Vplyv sprostredkovaných informácií má dosah na formovanie predstavy o dianí okolo nás a tvorbe svetonázoru. Aj preto otázka č. 14 apelovala na reálne poznanie konkrétneho človeka, ktorý sa stal obeťou nenávisti.

Celkovo **až 12,8 % opýtaných odpovedalo, že sa sami stali alebo poznajú niekoho, ktorý sa stal obeťou nenávisti vo forme fyzického napadnutia**. Ďalších 24,4 % respondentov potvrdilo, že sa sami stali alebo poznajú niekoho, ktorý sa stal obeťou nenávisti vo forme verbálnych útokov (napríklad na pracovisku, v škole, na ulici); 15,7 % respondentov sa buď samo stalo, prípadne sa niekto z ich okolia stal obeťou nenávisti na sociálnej sieti.

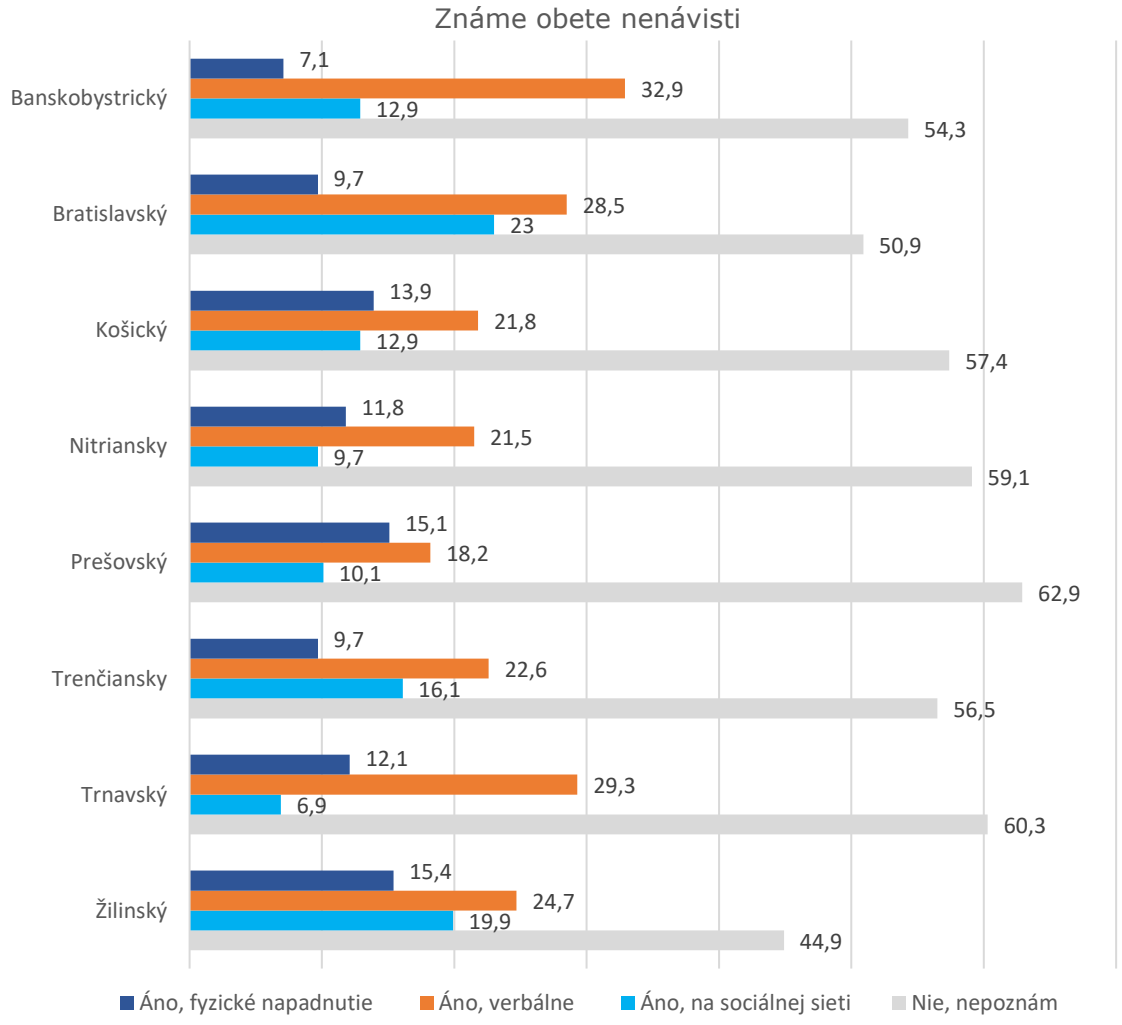
Približne polovica opýtaných (53,6 %) nemá takýto negatívny zážitok, prípadne nikoho, kto by bol obeťou nenávisti nepozná.

Konkrétne rozdelenie odpovedí opýtaných podľa pohlavia je zobrazené v *Grafe 34* nižšie.

Graf 34: Odpovede na otázku č. 14 podľa pohlavia

Jednotlivé odpovede respondentov v rámci regionálnej distribúcie zobrazuje *Graf 35*.

Graf 35: Odpovede na otázku č. 14 podľa krajov

Najviac známych obetí nenávisti **v podobe fyzických útokov** identifikovali respondenti v Žilinskom, Prešovskom a Košickom kraji.

Najviac známych obetí nenávisti **v podobe verbálnych útokov** identifikovali respondenti v Banskobystrickom, Trnavskom a Bratislavskom kraji.

Najviac známych obetí nenávisti **v podobe útokov na sociálnych sieťach** identifikovali respondenti v Bratislavskom, Žilinskom a Trenčianskom kraji.

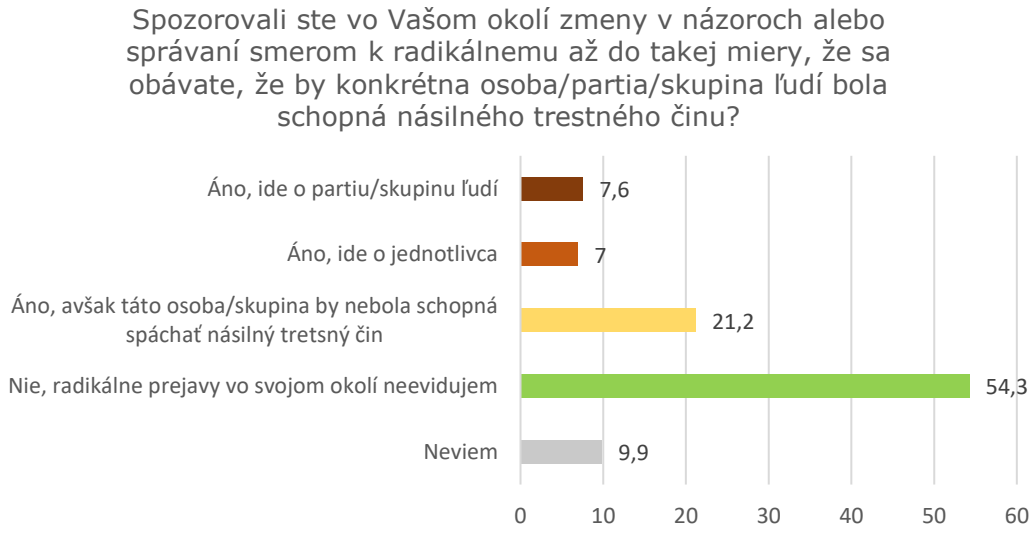
3.15. Otázka č. 15: ***Spozorovali ste vo Vašom okolí zmeny v názoroch alebo správaní smerom k radikálnemu až do takej miery, že sa obávate, že by konkrétna osoba/partia/skupina ľudí bola schopná násilného trestného činu?*** *(napr. ublíženie na zdraví)*

Posledná otázka bola zameraná na radikálne zmeny v správaní, nakoľko vedomosť o prítomnosti jednotlivcov alebo skupín, ktoré by boli schopné násilného trestného činu, do značnej miery ovplyvňuje subjektívny pocit bezpečia každého jednotlivca. Na otázku č. 15 mali respondenti možnosť výberu z piatich odpovedí.

Partiu alebo skupinu ľudí, ktorí by boli schopní pod vplyvom radikálnej ideológie spáchať násilný trestný čin **identifikovalo 7,6 % opýtaných**. **Jednotlivca** so zaznamenanými zmenami v názoroch alebo správaní smerom k radikálnemu až do takej miery, že sa respondenti obávajú, že by táto osoba bola schopná násilného trestného činu vo svojom okolí **pozná 7 % opýtaných.**

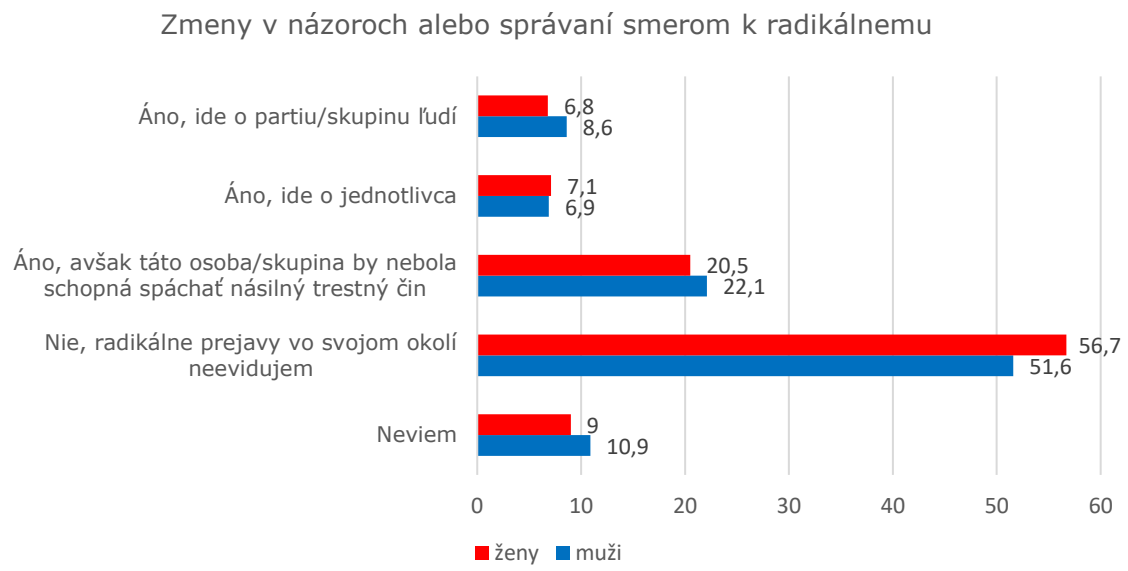
Celkovo až 21,2 % všetkých opýtaných pozná niekoho (osobu alebo skupiny osôb)**, u koho spozorovali zmeny v názoroch alebo správaní smerom k radikálnemu, avšak si nemyslia, že by tieto osoby boli schopné násilnej trestnej činnosti.**

Žiadne radikálne zmeny v názoroch alebo v správaní vo svojom okolí neeviduje 54,3 % respondentov. Na túto otázku nevedelo odpovedať 9,9 % z opýtaných.

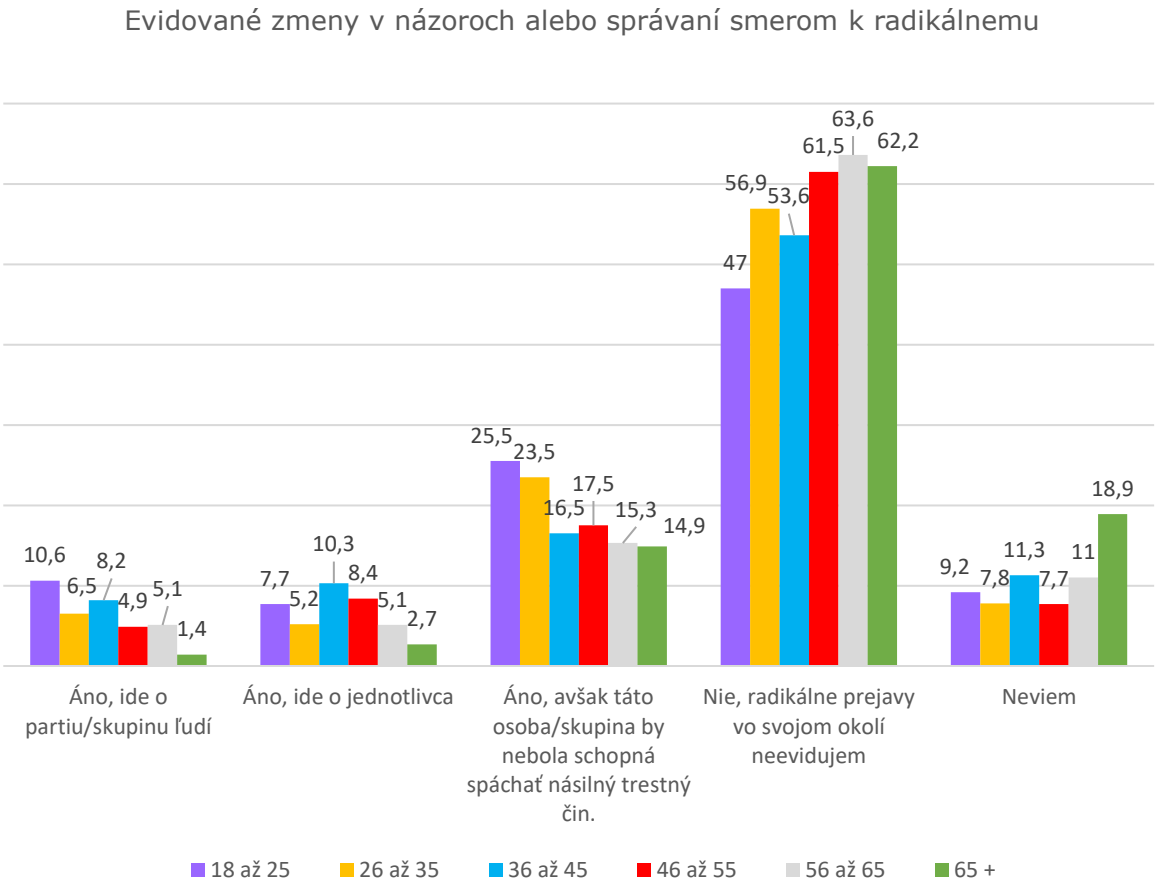
Graf 36: Odpovede na otázku č. 15

Odpovede podľa pohlavia respondentov sú zobrazené v *Grafe 37* nižšie.

Graf 37: Odpovede na otázku č. 15 podľa pohlavia

Odpovede z hľadiska vekovej štruktúry respondentov sú zaznamenané v *Grafe 38*.

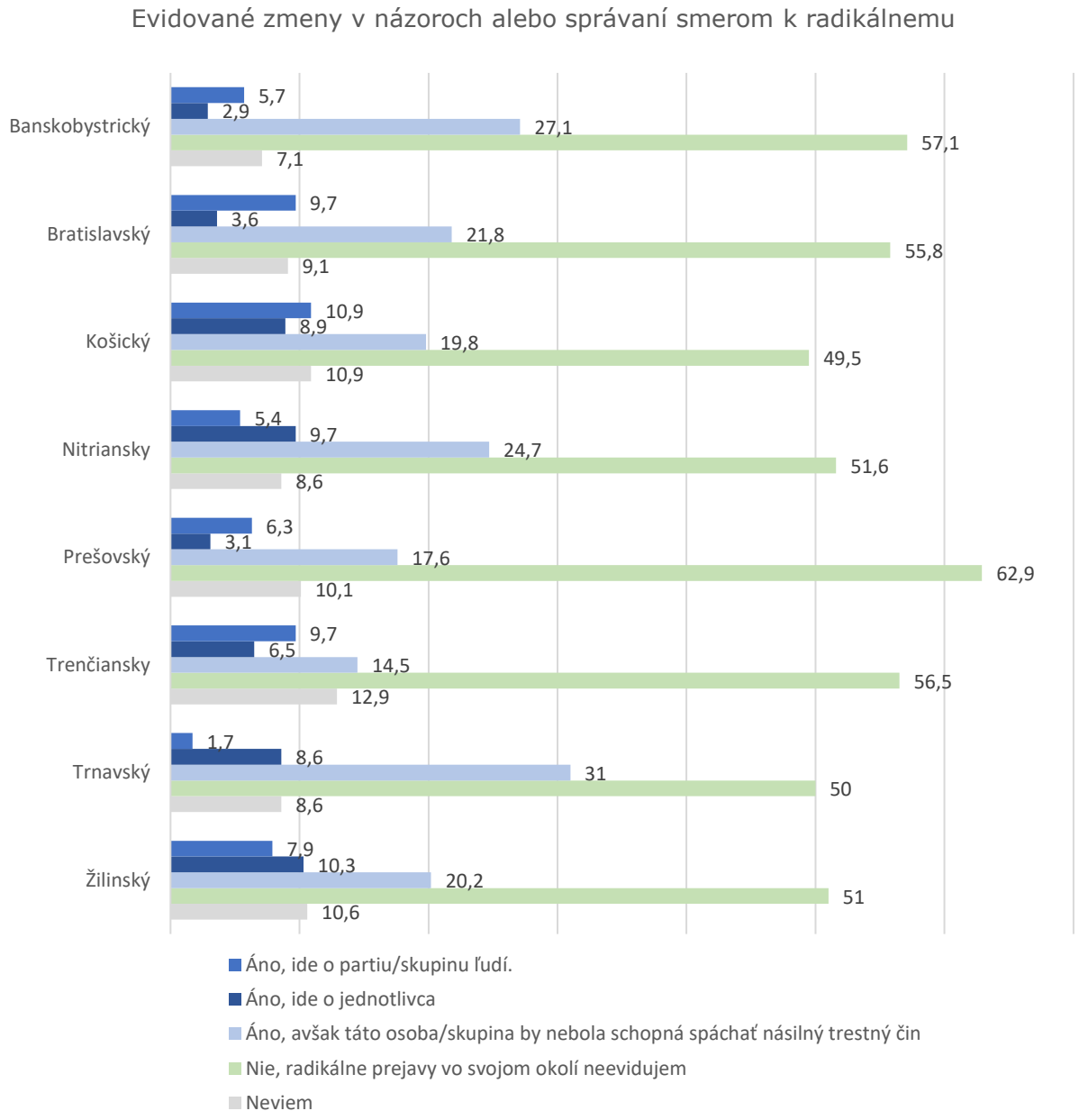

Graf 38: Odpovede na otázku č. 15 podľa veku

Respondenti z vekovej kategórie od 18 do 25 rokov poznajú najviac skupín ľudí, ktorých správanie sa natoľko zradikalizovalo, že by mohli byť potenciálne schopní dopustiť sa násilného trestného činu (celkovo 10,6 % opýtaných z tejto skupiny v porovnaní s priemerom 7,6 %).

Zmeny v názoroch alebo správaní smerom k radikálnemu u jednotlivcov vo svojom okolí spozorovalo najviac respondentov vo veku od 36 do 45 rokov (celkovo 10,3 % opýtaných z tejto skupiny v porovnaní s priemerom 7 % všetkých respondentov), ktorí sa zároveň obávajú, že by sa konkrétna osoba mohla dopustiť násilnej činnosti.

Najviac osôb, prípadne skupín osôb so zmenami v názoroch alebo v správaní smerom k radikálnemu, ktoré by však podľa respondentov neboli schopné spáchať násilný trestný čin, poznajú najmä ľudia vo veku od 18 do 36 rokov (24,5 %).

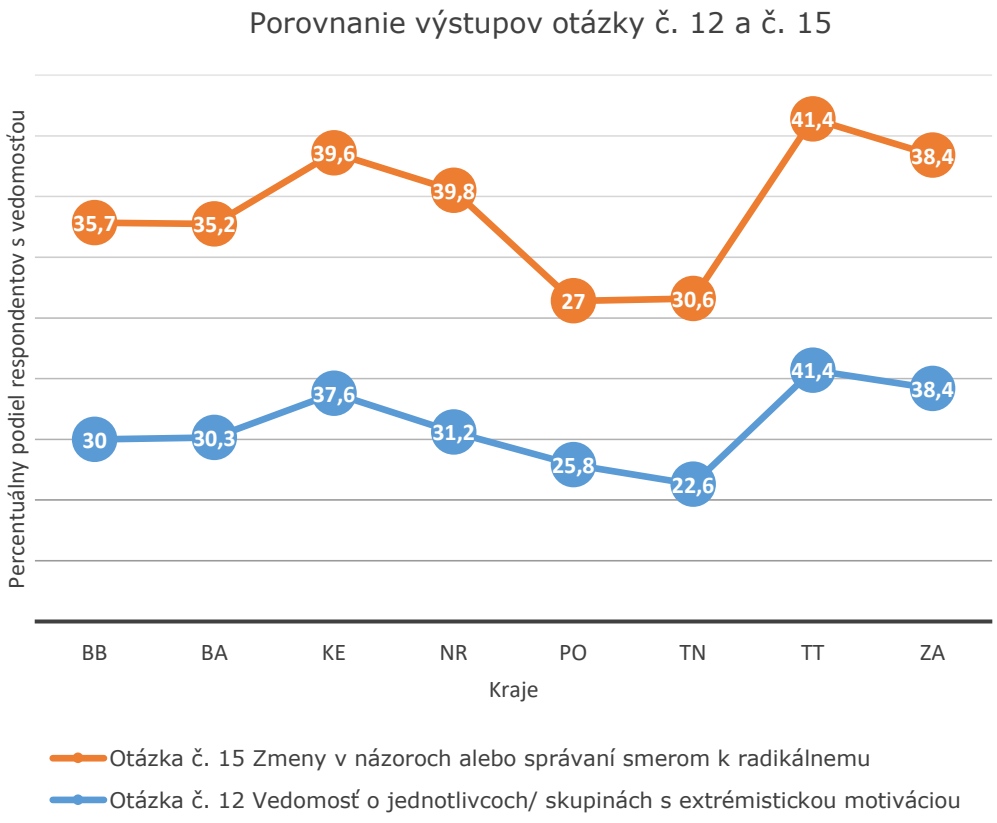
Graf 39: Odpovede na otázku č. 15 podľa krajov

Podľa bydliska respondentov je **najvyšší podiel partií a skupín ľudí, ktorých názory a správanie sa zmenili smerom k radikálnemu do takej miery, že by sa potenciálne mohli stať páchateľmi násilnej trestnej činnosti, v Košickom a Bratislavskom a Trenčianskom kraji**.

Najviac jednotlivcov pod vplyvom radikálneho myslenia a správania sa, ktorí by boli potenciálne schopní spáchať násilný trestný čin, **opýtaní najčastejšie evidovali v Žilinskom, Nitrianskom a Košickom kraji.**

Najviac jednotlivcov alebo skupín, u ktorých respondenti spozorovali zmeny v názoroch alebo správaní smerom k radikálnemu, **o ktorých si však nemyslia, že by tieto osoby boli schopné násilnej trestnej činnosti, pochádza z Trnavského, Banskobystrického a Nitrianskeho kraja**.

Porovnanie výstupov otázok č. 12 (*Máte vedomosť o jednotlivcoch alebo skupinách s extrémistickou motiváciou a zmýšľaním vo Vašom okolí?*) **a č. 15** (*Spozorovali ste vo Vašom okolí zmeny v názoroch alebo správaní smerom k radikálnemu až do takej miery, že sa obávate, že by konkrétna osoba/partia/skupina ľudí bola schopná násilného trestného činu? /napr. ublíženie na zdraví/*) zobrazené v Grafe 39 nižšie indikuje, že **obyvatelia Trnavského, Žilinského, Košického a Nitrianskeho kraja vo svojom okolí evidujú vyšší podiel extrémisticky motivovaných skupín a jednotlivcov, ktorí by podľa ich názoru boli schopní spáchať násilný trestný čin, ako obyvatelia ostatných krajov**.

Graf 40: Porovnanie odpovedí na otázku č. 12 a č. 15 podľa krajov

Tieto výstupy zároveň otvárajú otázku citlivosti obyvateľstva na radikálne názory a správanie, ako aj otázku tolerancie na prítomnosť extrémisticky motivovaných jednotlivcov v najbližšom okolí.

4. Záver

Cieľom prieskumu verejnej mienky zameraného na subjektívne vnímanie bezpečia bolo zmapovať vnímanie a názory obyvateľov SR v otázkach ich vlastného vnímania bezpečia, s apelom na prítomné prejavy nenávistných prejavov, radikalizácie a extrémistických tendencií v populácii.

Zistenia prieskumu poukazujú napríklad na fakt, že pocit bezpečnosti a bezpečia najviac ovplyvňujú príbuzní, ľudia z okolia, ako aj médiá. Taktiež, že podiel žien, ktoré sa necítia celkom bezpečne na verejných miestach, tvorí takmer štvornásobok počtu mužov.

Prieskum zároveň odkryl skutočnosť, že približne tri štvrtiny opýtaných vníma rapídny alebo mierny nárast nenávisti a nenávistných prejavov v spoločenskom diškurze, prípadne adresovanie nenávisti konkrétnym osobám a skupinám obyvateľstva.

Dve tretiny respondentov sa na internete, sociálnych sieťach alebo on-line hráčskych platformách stretáva veľmi často, často alebo občas s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom. Mladší ľudia pritom citlivejšie vnímajú pocit ohrozenia extrémizmom, nárast nenávisti a nenávistných prejavov, a zároveň poznajú najviac jednotlivcov s extrémistickou motiváciou vo svojom okolí.

Prieskum ďalej odhalil, že takmer polovica opýtaných sa sama stala alebo pozná niekoho, kto sa stal obeťou nenávisti v konkrétnej forme fyzického alebo verbálneho napadnutia, prípadne nenávistných útokov na sociálnej sieti.

Nakoľko ide o pilotný prieskum s cieľom podporiť zber dát v tejto oblasti a dôkladnejšie spoznať subjektívne vnímanie monitorovaných tém obyvateľmi SR, všetky výstupy a dáta budú slúžiť ako odrazový mostík pre jeho ďalšiu realizáciu, ako podklad pre Monitorovaciu správu o stave extrémizmu v SR, aj ako relevantný podklad pre cielenejšie adresovanie preventívnych opatrení.

Demografické údaje o účastníkoch prieskumu verejnej mienky:

- Vek
- Pohlavie
- Miesto pobytu
- Má/nemá účet na sociálnej sieti

Prieskum verejnej mienky „Subjektívne vnímanie bezpečia obyvateľmi SR" (15 otázok):

1. Ako bezpečne sa cítite v mieste svojho bydliska?

- Veľmi bezpečne.
- Relatívne bezpečne.
- Nie celkom bezpečne.
- Cítim sa v nebezpečí, veľmi ohrozený/á.

2. Ako bezpečne sa cítite na verejných miestach (napr. ulice, zastávky/stanice hromadnej dopravy, prostriedky hromadnej dopravy – autobusy, vlaky)

- Veľmi bezpečne.
- Relatívne bezpečne.
- Nie celkom bezpečne.
- Cítim sa v nebezpečí, veľmi ohrozený/á.

3. Čo si myslíte, ako veľmi je miesto vášho bydliska zasiahnuté kriminalitou?

- Nie je zasiahnuté kriminalitou, je úplne bezpečné.
- Mám vedomosť len o drobnej kriminalite.
- Je zasiahnuté kriminalitou.
- Je veľmi zasiahnuté kriminalitou, cítim sa veľmi ohrozený/á.

4. Kto najviac ovplyvňuje Váš pocit bezpečnosti a bezpečia?

- Príbuzný/í.
- Sused, niekto z obce/mesta/sídliska.
- Médiá.
- Sociálne siete.
- Iné – *otvorené*.

5. Z akých zdrojov najčastejšie čerpáte informácie?

- *Otvorená odpoveď (uviezť konkrétne názvy TV staníc, novín, časopisov, stránok)*

6. Ako často využívate sociálne siete ako zdroj informácií? (rozumej Facebook, YouTube a i.)

- Veľmi často.
- Často.
- Občas.
- Vôbec.

7. Prepadáva Vás niekedy strach po prečítaní statusu alebo vzhliadnutí videa na sociálnej sieti?

- Áno, veľmi často.
- Áno, občas.
- Stalo sa mi to len párkrát.
- Nikdy.

8. Kto alebo čo vo Vás vzbudzuje pocit strachu a nebezpečenstva?

- *Otvorená odpoveď.*

9. Máte pocit, že prejavy nenávisti a nenávistných prejavov klesajú alebo narastajú?

- Klesajú.
- Sú približne na rovnakej úrovni.
- Mierne stúpajú.
- Rapídne stúpajú.
- Neviem.

10. Do akej miery sa stotožňujete s výrokom: „Na sociálnych sieťach môžem písať čo chcem, máme tu predsa slobodu slova."

- Úplne sa s ním stotožňujem.
- Skôr sa s ním stotožňujem.
- Skôr sa s ním nestotožňujem.
- Úplne sa s ním nestotožňujem.
- Neviem.

11. Stretávate sa s násilným, zosmiešňujúcim alebo inak znevažujúcim obsahom na internete, sociálnych sieťach alebo online hráčskych platformách? *(potreba indikovať kde konkrétne)*

- Áno, veľmi často. (potreba indikovať kde konkrétne)
- Áno, pomerne často. (potreba indikovať kde konkrétne)
- Občas. (potreba indikovať kde konkrétne)

- Vôbec.

12. Máte vedomosť o jednotlivcoch alebo skupinách s extrémistickou motiváciou a zmýšľaním vo Vašom okolí?

- Áno, ide o skupinu (2 a viac).
- Áno, ide o jednotlivca.
- Nie.

13. Ako veľmi sa cítite ohrozený/á extrémizmom?

- Veľmi ohrozený.
- Relatívne ohrozený.
- Relatívne neohrozený.
- Necítim sa vôbec ohrozený.

14. Stali ste sa Vy alebo niekto z Vašich najbližších, niekto koho reálne poznáte obeťou nenávisti? Ak áno, o aký typ činu išlo?

- Áno, fyzické napadnutie (napr. na ulici, športovisku).
- Áno, verbálne (napr. na pracovisku alebo v škole).
- Áno, na sociálnej sieti.
- Nie.

15. Spozorovali ste vo Vašom okolí zmeny v názoroch alebo správaní smerom k radikalnému až do takej miery, že sa obávate, že by konkrétna osoba/partia/skupina ľudí bola schopná násilného trestného činu? (napr. ublíženie na zdraví)

- Áno, ide o partiu/skupinu ľudí.
- Áno, ide o jednotlivca.
- Áno, avšak táto osoba/skupina by nebola schopná spáchať násilný trestný čin.
- Nie, radikálne prejavy vo svojom okolí neevidujem.
- Neviem.

***